

CESTICA – PAMETNA OPĆINA 2027

PLAN RAZVOJA OPĆINE CESTICA ZA RAZDOBLJE 2021-2027. G.

Cestica, rujan 2021. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
1 UVOD	3
2 METODOLOGIJA I PRISTUP IZRADI PLANA RAZVOJA	4
2.1 Pristup izradi plana razvoja temeljen na konceptu "pametna općina"	5
2.2 Usklađenost sa strateškim dokumentima višeg ranga	8
2.2.1 <i>Usklađenost s nacionalnim operativnim programima</i>	11
2.2.2 <i>Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga</i>	12
3 OPĆINA DANAS – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA	13
3.1 Zemljopisni i prometni položaj	13
3.1.1 <i>Prometna infrastruktura</i>	14
3.2 Prirodni potencijali i poljoprivreda	15
3.2.1 <i>Zaštićena prirodna, graditeljska i kulturna baština</i>	17
3.2.2 <i>Nalazišta prirodnih sirovina</i>	22
3.2.3 <i>Poljoprivreda</i>	22
3.3 Gospodarstvo i poduzetništvo	23
3.3.1 <i>Turizam i turistički kapaciteti</i>	25
3.3.2 <i>Tržište rada, zaposlenost i nezaposlenost</i>	28
3.4 Obrazovna, kulturna i društvena infrastruktura	28
3.5 Telekomunikacijska i komunalna infrastruktura	30
3.6 Financijska analiza	33
3.7 SWOT analiza	34
3.8 Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti	38
3.9 Glavne razvojne potrebe	39
4 CESTICA PAMETNA OPĆINA 2027 – VIZIJA I CILJEVI	40
4.1 Vizija i glavni ciljevi razvoja do 2027. godine	40
4.1.1 <i>Glavni strateški ciljevi Općine do 2027. godine</i>	40
4.1.2 <i>Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Općine</i>	41
4.2 Strateški razvojni koncept „Cestica – pametna općina 2027“	41
4.2.1 <i>Primjena digitalnih tehnologija u razvoju Općine</i>	44
4.2.2 <i>Strateški koncept razvoja ruralnog turizma</i>	45
4.2.3 <i>Strateški koncept "energetski neovisna općina"</i>	48
5 PODRUČJA DJELOVANJA I PRIORITETI INTERVENCIJE	49
5.1 Područja djelovanja i prioriteti intervencije	49
5.2 Planiranje i provedba implementacijskih projekata	51
5.3 Financiranje projekata	54
6 KATALOG RAZVOJNIH PROJEKATA ZA RAZDOBLJE 2021-2027. G.	56
7 LITERATURA I IZVORI	63
8 POPIS SLIKA	65
9 POPIS TABLICA	66

1 UVOD

Općina Cestica (dalje u tekstu: Općina) je jedinica lokalne samouprave u Varaždinskoj županiji, koja se prostire na 46 km². Općina je prema popisu iz 2011. imala 5.806 stanovnika koji žive u dvadeset naselja: Babinec, Brezje Dravsko, Cestica, Dubrava Križovljanska, Falinić Breg, Gornje Vratno, Jarki, Kolarovec, Križanče, Križovljan Radovečki, Mali Lovrečan, Malo Gradišće, Natkrižovljan, Otok Virje, Radovec, Radovec Polje, Selci Križovljanski, Veliki Lovrečan, Virje Križovljansko i Vratno Otok. Sjedište Općine je u naselju Cestica. Općina graniči s općinama Petrijanec, Vinica i Donja Voća te s lokalnim jedinicama u pokrajini Štajerska u Republici Sloveniji.

U proteklom višegodišnjem financijskom razdoblju EU od 2014-2020. g. Općina je dijelila razvojne trendove Varaždinske županije te ostvarivala ekonomski rast po stopama izjednačenim s prosječnim stopama rasta Republike Hrvatske. Blizina velikih tržišta srednje Europe, dostupnost strukturnih i kohezijskih fondova EU te ubrzanje realne konvergencije hrvatskog gospodarstva u odnosu na razvijene europske zemlje, otvara potpuno nove prilike za razvoj Općine u narednom višegodišnjem financijskom razdoblju 2021-2027. g. Općina bi se trebala razvijati po stopama bržim od prosječnih u Republici Hrvatskoj kako bi se smanjio razvojni jaz prema susjednim lokalnim jedinicama u Republici Sloveniji.

Nakon definiranja i usvajanja proračuna EU za naredno financijsko razdoblje, koje se očekuje tijekom 2020. godine, zemlje članice će predlagati nacionalne operativne programe za korištenje EU fondova. Budući da su već poznati glavni strateški ciljevi koje EU želi ostvariti u narednoj financijskoj perspektivi kao i područja intervencije kroz strukturne i kohezijske fondove, ovim se dokumentom anticipiraju područja alokacije europskih fondova i njihovo operativno korištenje u Republici Hrvatskoj. Prioriteti intervencije i planirani indikativni implementacijski projekti su u ovom dokumentu usklađeni s očekivanom alokacijom strukturnih fondova i budućim mogućnostima korištenja za sufinanciranje razvojnih projekata Općine u višegodišnjem financijskom razdoblju EU od 2021. do 2027. godine.

Strateško planiranje razvoja jedinica lokalne samouprave za naredno višegodišnje financijsko razdoblje bi se trebalo temeljiti na suvremenim razvojnim konceptima "pаметan grad" i "pаметna općina / pаметno selo" kojima se uključuju nove i digitalne tehnologije kao pokretače lokalnog socio-ekonomskog rasta.

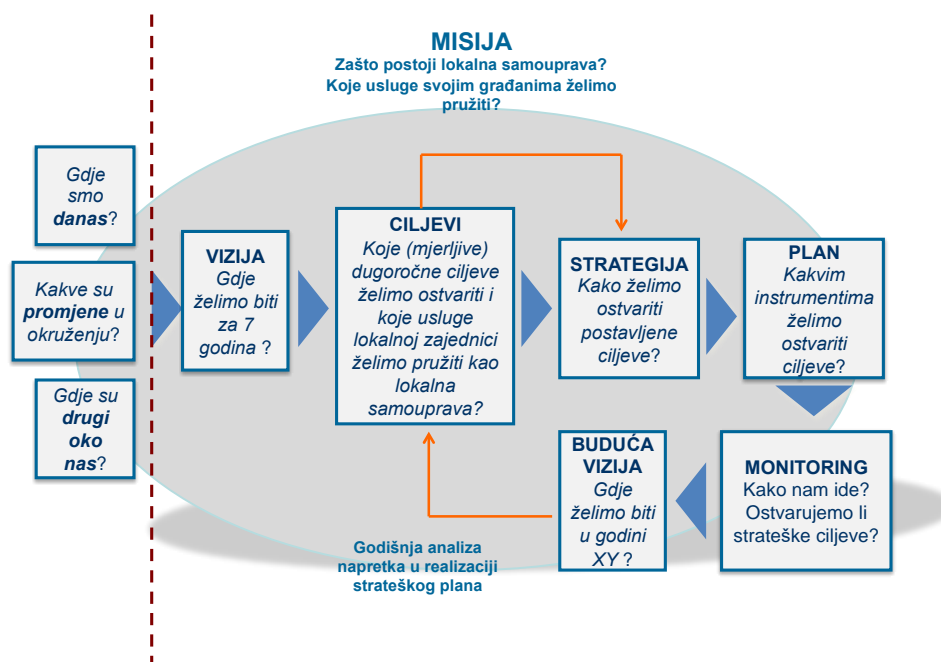
Plan razvoja Općine za razdoblje 2021 – 2027. se nastavlja na dokument Strategija razvoja Općine za razdoblje 2015-2020. godine te predstavlja temeljni dokument kojim se usmjerava socio-ekonomski razvoj Općine u narednom financijskom razdoblju EU. Dokument je u metodološkom smislu usklađen glavnim smjernicama razvoja EU do 2027. godine te s najboljom praksom planiranja lokalnog razvoja. U prvom dijelu dokumenta su prezentirani rezultati analize sadašnjeg stanja i raspoloživih razvojnih potencijala kao polazne osnove. Drugi dio dokumenta identificira glavne razvojne vizije i razvojne ciljeve. Treći dio odnosi se na definiranje razvojnih prioriteta

područja djelovanja i područja intervencije. Sastavni dio ovog dokumenta je katalog prioriternih i indikativnih implementacijskih projekata do 2027. godine.

2 METODOLOGIJA I PRISTUP IZRADI PLANA RAZVOJA

U izradi ovog dokumenta primijenjena je standardna i provjerena metodologija strateškog planiranja u jedinicama lokalne samouprave koja je prikazana u Slici 1.

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave

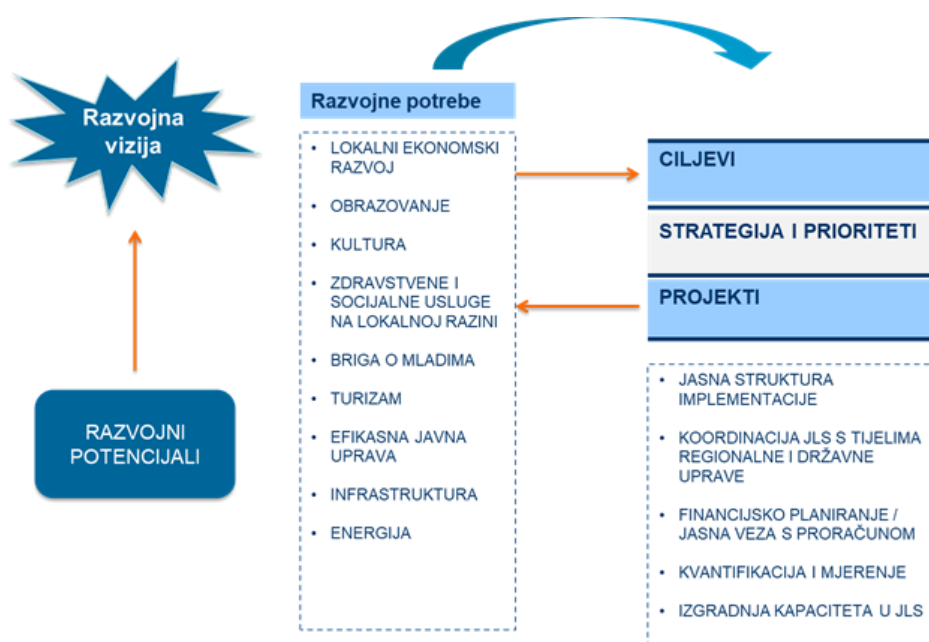
Izvor: T&MC Group

Postupak izrade dokumenta započinje analizom sadašnjeg stanja koja uključuje i analizu razvojnih potencijala te SWOT analizu. U drugom dijelu dokumenta definirana je razvojna vizija Općine kao podloga za određivanje strateških ciljeva i razvojne strategije kao pokretača dinamičnog socio-ekonomskog razvoja te prioriteta i područja intervencije u procesu implementacije. Kapitalni projekti, koji su u obliku projektnih ideja i kratkih *project-fishe-a* sistematizirani u katalogu projekata i mjera, kao sastavnom dijelu ovog dokumenta, predstavljaju glavnu polugu u implementaciji strategije i plana razvoja Općine do 2027. godine. Pripremljeni kapitalni projekti, koje će Općina pokretati samostalno ili u partnerstvu s privatnim sektorom, biti će kandidirani za sufinanciranje iz strukturnih i kohezijskih fondova (ESI fondova) odnosno financirani iz vlastitih izvora financiranja.

Planirani projekti su usklađeni s očekivanom alokacijom ESI fondova kako bi Općina optimalno iskoristila mogućnosti sufinanciranja.

Slika 2 prikazuje integrirani pristup implementaciji. Proces započinje identifikacijom razvojnih potreba Općine na temelju analize sadašnjeg stanja. Na temelju razvojnih potreba definiraju se ciljevi razvoja te strategija i prioriteti. Projekti koji će se predložiti bazirat će se na identificiranim razvojnim potrebama Općine. Kako bi se implementacija razvojnog programa uspješno provela, važne su sljedeće smjernice: jasna struktura implementacije, koordinacija JLS s tijelima regionalne i državne uprave, financijsko planiranje / jasna veza s proračunom, kvantifikacija i mjerenje te izgradnja kapaciteta u JLS.

Slika 2: Integrirani pristup implementaciji

Izvor: T&MC Group

2.1 Pristup izradi plana razvoja temeljen na konceptu "pametna općina"

Najbolja praksa strateškog planiranja razvoja jedinica lokalne samouprave ukazuje na primjenu razvojnih koncepata "pametna grad" (engl. *Smart City*) i "pametna općina/ pametno selo" (engl. *Smart Village*).

Kreatori razvojnih politika u EU su prepoznali zatvoreni krug zaostajanja ruralnih područja (Slika 3). U cilju zaustavljanja negativnih trendova u područjima izvan urbanih cjelina, EU je formirala poseban Europski agrarni fond za ruralni razvoja (engl. *European agricultural fund for rural*

development – EARFD), kao jedan od instrumenata intervencije s ciljem ubrzanja razvoja u ruralnim sredinama.

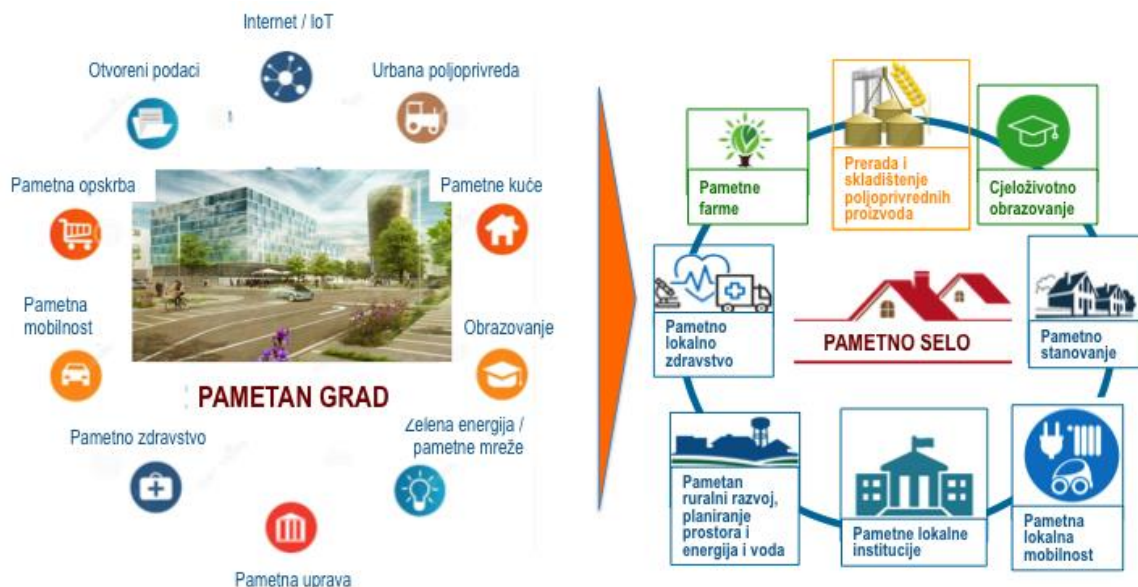
Slika 3: Zatvoreni krug zaostajanja ruralnih područja

Izvor: T&MC Group

Nastavljeno na politike poticanja ruralnog razvoja, Europska komisija je 2017. godine pokrenula "EU akcijski plan za pametna sela", najavljujući time seriju inicijativa za oticanje "pametnog razvoja" u seoskim područjima koji će biti sufinanciran iz ESI fondova. U okviru projekata suradnje s akademskom zajednicom nastao je koncept "**pametno selo**" (engl. *Smart Village*) kao odgovor na zatvoreni krug zaostajanja ruralnih područja.

Slika 4: Razvojni koncepti "pametani grad" i "pametno selo"

Izvor: T&MC Group

Koncept "pametno selo" (pametna općina, pametan otok" se naslanja na razvojni pristup "pametani grad" (engl. *Smart City*), također jedan od suvremenih pristupa planiranju razvoja urbanih sredina u post-industrijskom vremenu (Slika 4).

"Pametno selo" se u strateškom planiranju koristi novim i digitalnim tehnologijama te prihvaća "pametna" rješenja za ubrzanje društvenog i ekonomskog razvitka. Pametna općina, kao lokalna politička jedinica, razvija nove ruralne usluge, stvara saveze sa susjednim lokalnim jedinicama, koristi mogućnosti "zelene ekonomije" te nastoji postati energetska nezavisna. EU akcijski plan za "pametna sela" sugerira ubrzani razvoj ruralnih usluga koje trebaju biti prilagođene potrebama stanovnika u ruralnim područjima. Seoska naselja se moraju povezivati sa susjednim lokalnim jedinicama i obližnjim gradovima kako bi se stvorile ruralno-urbane veze i oblikovale odgovarajuće usluge. Grad treba doći u selo, a ne obrnuto, kao što se to sada događa. Drugim riječima, stanovnici ruralnih područja bi trebali imati usporedivu kvalitetu življenja sa stanovnicima u gradskim sredinama. Komunalne infrastrukturne aglomeracije je jedan od primjera urbano-ruralnog povezivanja.

Lokalne jedinice u ruralnim područjima (općine) se trebaju pomaknuti od logike potrošnje prema logici investiranja i partnerstva s privatnim sektorom. Lokalna vlast u "pametnim općinama" se ubrzano digitalizira kako bi svojim stanovnicima pružila kvalitetne javne i ruralne usluge.

Pametna općina ulaže u razvoj inovativnih ruralnih usluga, kao što su:

1) integrirane ruralne usluge

- objedinjavanje usluga na jednom mjestu
- suradnja između pružatelja usluga u smislu informacija, digitalizacije, administracije, treninga ..
- kooperacija između različitih pružatelja usluga

- ko-produkcija između javnih i privatnih pružatelja ruralnih usluga
- 2) fleksibilne ruralne usluge**
- kreiranje mobilnih usluga – približavanje usluga ljudima
 - fleksibilno pružanje usluga u okviru izgrađene infrastrukture i novih fleksibilnih usluga "od vrata do vrata"
 - razvoj "urbanih" usluga u području kulture, obrazovanja i sporta
 - razvoj financijskih usluga, obrtničkih usluga, osobnih usluga i sl.
- 2) digitalna rješenja**
- digitalne tehnologije za pružanje ruralnih i komunalnih usluga
 - digitalna transformacija sela – povećano korištenje digitalnih tehnologija u svakodnevnom životu ruralnih sredina
 - digitalne tehnologije za "pametnu poljoprivredu"
 - tehnološka rješenja u upravljanju zaštitom okoliša
 - digitalni marketing ruralnog turizma

2.2 Usklađenost sa strateškim dokumentima višeg ranga

Nakon ulaska u punopravno članstvo EU planovi razvoja jedinica lokalne samouprave se usuglašavaju sa strateškim dokumentima višeg ranga, do razine strateških dokumenata EU za višegodišnje financijsko razdoblje (Slika 5).

Slika 5: Hijerarhija strateških dokumenata u EU

Izvor: T&MC Group

Za višegodišnje financijsko razdoblje 2014-2020, članice EU su u planiranju svog razvitka slijedile smjernice iz "Strategija Europa 2020" temeljni je strateški dokument predložen od strane Europske komisije 2010. godine u cilju ubrzavanja rasta i otvaranja radnih mjesta.

U okviru strategije Europa 2020 posebnu ulogu imaju regionalne vlasti te jedinice lokalne samouprave (lokalne vlasti). Europa 2020 naslijedila je Lisabonsku strategiju za razdoblje 2000.-2010. Budući da strateški dokument ne predstavlja samo formalnost, nego dokument prema kojem se sav razvoj Europske unije usmjerava (financira), za Hrvatsku kao članicu pa tako i Općinu Cestica bitno je stalno imati na umu temeljne odrednice razvoja Europske unije. Glavni prioritet strategije Europa 2020 je pokretanje ekonomskog rasta koji mora biti:

- **pametan** – razvoj gospodarstva koji se temelji na znanju i inovacijama,
- **održiv** – promicanje zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva koji se temelji na učinkovitom korištenju resursa,
- **uključiv** – poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti, uz rezultat ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Slika 6: Prioritetni sektori ulaganja ESF fondova u razdoblju 2014-2020.

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

Projekti u područjima koji su prikazani u Slici 4 imat će prednost u financiranju iz strukturnih fondova EU. Općina će se sa svojim razvojnim projektima kandidirati za sufinanciranje strateških projekata iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERFR), Europskog fonda za ruralni razvoj

(EPFRR), Europskog socijalnog fonda (ESF) i Kohezijskog fonda (CF). Ključni izazov bit će pripremiti projekte u okviru sektora prikazanih na Slici 4 koji će biti sufinancirani iz navedenih fondova. Ulaskom u punopravno članstvo EU, položaj i odgovornost za vlastiti razvoj jedinica lokalne samouprave radikalno se mijenja. Pored zajedničke agrarne politike (CAP), politike regionalnog i ruralnog razvoja najvažnije su zajedničke ekonomske politike u EU. U svojoj strategiji Europa 2020 koja obuhvaća razdoblje od 2014. – 2020. g., Europska unija definira jasno određenje nastavka proaktivne politike regionalnog razvoja s ciljem poticanja razvoja europskih regija s razinom razvijenosti nižom od europskog prosjeka (Slika 5).

Za višegodišnje financijsko razdoblje od 2021-2027, Europska komisija je 2019. godine objavila strategije i glavne strateške ciljeve razvojnih politika (Slika 6). U narednom financijskom razdoblju Europska komisija predlaže usmjeravanje EU fondova prema pet najvažnijih razvojnih ciljeva:

1. **“Pametnija Europa”** – ulaganja u inovativne projekte,
2. **“Zelenija Europa”** – ulaganja u projekte cirkularne ekonomije i lokalne proizvodnje energije,
3. **“Povezanija Europa”** – ulaganja u mobilnost, prometnice i ICT,
4. **“Socijalno osjetljiva Europa”** – veća ulaganja u socijalnu skrb građana,
5. **“Europa bliža građanima”** – ulaganja u održivi lokalni razvoj.

Slika 7: Strateški ciljevi programskog razdoblja EU 2021.-2027

Izvor: T&MC Group

2.2.1 Usklađenost s nacionalnim operativnim programima

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova. Za financijsko razdoblje 2014.-2020., Hrvatskoj je bilo dostupno ukupno € 10,676 milijardi iz ESI fondova, od čega se € 8,397 milijardi odnosilo na projekte kohezijskih politika – politika ubrzanog regionalnog razvoja. Za poljoprivredu i ruralni razvoj je usmjereno € 2,026 milijardi te za razvoj ribarstva € 253 milijuna.

U razdoblju od 2014. do 2020. godine se alokacija europskih kohezijskih fondova odvijala kroz tri operativna programa (Slika 7):

- OP "Konkurentnost i kohezija" koji obuhvaća 10 područja intervencije i alocira EUR 6,88 milijardi,
- OP "Ruralni razvoj" kojim se planira intervencije u 6 prioriteta područja i alocira EUR 2,02 milijardi, te
- OP "Učinkovitost ljudskih potencijala" kojim se intervenira u 5 područja i alocira EUR 1,52 milijardi.

Slika 8: Nacionalni operativni programi za korištenje ESI fondova u razdoblju 2014-2020.

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

Prema prvim nacrtima proračuna EU za financijsko razdoblje 2021-2027. godina, Republici Hrvatskoj bi bilo dostupno ukupno EUR 10,67 milijardi. Prve rasprave o proračunu EU su najavljuvale smanjenje kohezijskih fondova i povećavanje lokalne komponente, odnosno smanjivanje intenziteta potpore razvojnim projektima. Pandemija koronavirusa te očekivana recesija u EU će vrlo vjerojatno promijeniti strukturu financiranja i korištenja ESI fondova. Zbog toga je posebno važno izabrati mjere i projekte koji imaju pozitivne učinke na prihode jedinica lokalne samouprave iz kojih je potrebno osigurati vlastitu komponentu za financiranje projekata koji se sufinanciraju iz EU fondova.

2.2.2 *Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga*

Ovaj plan razvoja Općine u razdoblju 2021-2027 je usklađen s postojećim nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga, kako slijedi

- Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine (NN 32/16),
- Akcijski plan za provedbu Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine (NN 32/16),
- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. – lipanj 2017. (nacrt), te
- Strategija razvoja turizma Varaždinske županije 2015-2025.

Županijska razvojna strategija Varaždinske županije izrađena je 2011. godine te je važila do 2013. godine. Odlukom županijske skupštine iz veljače 2015. godine važenje ovog dokumenta je produljeno da konca te godine. Županijska strategija iz 2011. godine je postavila pet strateških ciljeva:

1. Unaprijeđeno i razvijeno gospodarstvo Varaždinske županije
2. Razvijeni ljudski resursi i povećana kvaliteta života
3. Zaštita okoliša i upravljanje energijom
4. Ruralni razvoj
5. Tehnička pomoć

Nakon isteka važnosti, županijska razvojna strategija nije ažurirana.

3 OPĆINA DANAS – ANALIZA SADAŠNJEG STANJA

Analiza sadašnjeg stanja predstavlja prvi korak u procesu planiranja razvoja za naredno višegodišnje financijsko razdoblje. U ovom poglavlju će biti također prikazani nalazi SWOT analize, odnosno analize slabosti i jakih strana (unutrašnji činitelj) te razvojnih prilika i prijetnji (vanjski činitelji). Pokazatelji sadašnje razine razvijenosti se uspoređuju s razvojnim pokazateljima usporedivih jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj i susjednim zemljama u cilju prepoznavanja najbolje prakse upravljanja lokalnim razvojem.

Temeljem izvršene analize sadašnje stanja definirane su razvojne potrebe za razdoblje 2021-2027. godina, definiraju prioritete intervencije odnosno područja djelovanja lokalne samouprave te se planiraju provedbeni projekti.

3.1 Zemljopisni i prometni položaj

Općina je smještena u zapadnom dijelu Varaždinske županije, na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske, uz granicu s Republikom Slovenijom (Slika 9).

Slika 9: Zemljopisni položaj Varaždinske županije i položaj Općine u VŽ

Varaždinska županija

Općina Cestica

Prilagodba: T&MC Group

Općina se prostire na 46 km², što čini 3,8% područja Varaždinske županije. Prema popis iz 2011. godine na području Općine je živjelo 5.806 stanovnika, gotovo podjednako razmještenih u dvadeset naselja. Sjedište Općine nalazi se u istoimenom naselju Cestica, dok je najveće i najbrojnije naselje Gornje Vratno. Općina graniči s istočne i južne strane s općinama Petrijanec, Vinica i Donja Voća, te na zapadu i sjeveru sa slovenskim općinama Zavrč, Gorišnica i Ormož.

Na prostoru Općine postoje dva međunarodna granična prijelaza i jedan malogranični prijelaz prema Republici Sloveniji: Dubrava Križovljanska – Zavrč, koji ima status stalnog međunarodnog graničnog cestovnog prijelaza I. Kategorije te Otok Virje – Ormož, sa statusom stalnog međunarodnog graničnog prijelaza II. Kategorije. Malogranični prijelaz Križanče – Drenovec se nalazi na tromedi općina Cestica, Donja Voća i Zavrč.

Općina je od grada Varaždina, sjedišta Županije, udaljena 15 kilometara, te od grada Zagreba i zračne luke oko 110 kilometara. Zračna luka u slovenskom gradu Mariboru je udaljena oko 50 kilometara, zračna luka u austrijskom gradu Grazu oko 120 kilometara. U smislu prometne povezanosti, Općina ima vrlo dobar položaj. Udaljenost od europskog cestovnog pravca E59 i autoceste koja povezuje Zagreb i Beč iznosi tek 30 kilometara, gotovo podjednako kao i do europskog cestovnog pravca E65 i autoceste koja povezuje Zagreb s Budimpeštom. Kroz područje Općine ne prolazi željeznička pruga. Najbliže željezničko čvorište se nalazi u Varaždinu.

3.1.1 Prometna infrastruktura

Kroz Općinu prolazi jedan od ključnih cestovnih prometnih pravaca – državna cesta D2: GP Dubrava Križovljanska (granica Republike Slovenije) – Varaždin – Virovitica – Našice – Osijek – Vukovar – Ilok. Spomenuta prometnica, u skladu s reljefnim obilježjima, proteže se u smjeru zapad – istok te se bilježi veliki intenzitet prometa - 4212 vozila / dan (1996. g.). Na nju su priključene sve županijske ceste koje povezuju sjeverni nizinski prostor područja Općine. Cestovne prometnice razvrstane u kategoriju županijskih cesta čija je uloga kvalitetno povezati područje županije i omogućiti priključak na mrežu državnih cesta (Tablica 1).

Tablica 1: Županijske ceste

2027	D2-Veliki Lovrečan-Donja Voća (Ž2056)
2028	Ž2029 - Otok Virje - Brezje (D2)
2029	G.P. Otok Virje (Gr. R. Slovenije) - Vratno Otok - Vinica - Biljevec- D35
2044	Miklinova Kapela (Ž2027)-granica R. Slovenije-G. Voća-D. Voća (Ž2027)
2035	D2-Križovljan Radovečki - Natkrižovljan - Ž2045

Izvor: Općina Cestica

Lokalne ceste čija je prvenstvena uloga u povezivanju pojedinih dijelova Općine prikazane su u Tablici 2. U okviru naselja Dubrava Križovljanska i Veliki Lovrečan planira se varijantna trasa moguće ceste koja će omogućiti povezivanje unutar Općine bez prolaska kroz Republiku Sloveniju.

Tablica 2: Lokalne ceste

L 25001:	Dubrava Križovljanska – D2,
L 25002:	Lovrečan Otok – Veliki Lovrečan (D2),
L 25003:	Veliki Lovečan (Ž 2027) – Mali Lovrečan (Ž 2027),
L 25004:	Brezje Dravsko (D2) – Kolarovec – Ž 2027,
L 25005:	Virje Otok (Ž 2028) – Virje Križovljansko – Križovljan Radovečki (D2),
L 25006:	L 25005 – Radovec Polje – Radovec (Ž 2035),
L 25007:	Babinec (D2) – L 25015,
L 25015:	L 25004 – Netig – Radovec (Ž 2035),

Izvor: Općina Cestica

Za autobusni promet je predviđeno održavanje i uređenje postojećih stajališta, dok će se za biciklistički promet urediti staze uz cestu D2, uz obale rijeke Drave, te na pojedinim potezima što povezuju ove koridore.

Mrežu nerazvrstanih cesta na području Općine, ukupne duljine 160 km čine ulice, seoski i poljski putevi te druge nerazvrstane javne prometne površine na kojima se odvija promet. Sredstva za financiranje održavanja, rekonstrukcije, građenja i zaštite nerazvrstanih cesta osiguravaju se iz komunalnog doprinosa, komunalne naknade, općinskog proračuna, sredstva građana i drugih sredstva osiguranih po posebnim propisima.

Budućim razvojem i uređenjem naselja Općine postupno će se otvarati nove ulice i uređivati i poboljšavati stanje na postojećima, prije svega asfaltiranjem još neasfaltiranih ulica, te uređenjem nogostupa i zelenila. Prilikom uređenja postojeće ulične mreže, a posebice kod otvaranja novih ulica, potrebno će biti voditi računa da se osigura minimalna širina koridora između uličnih ograda sukladno uvjetima definiranim u Odredbama za provođenje.

3.2 Prirodni potencijali i poljoprivreda

Općina se nalazi u zapadnom dijelu Varaždinske županije, odnosno sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske. Jedan dio Općine se nalazi na samim obroncima Alpa te je brežuljkast i pogodan za vinogradarstvo i voćarstvo. Sjeverni dio Općine je nizinski i dodiruje tok rijeke Drave koji je zaštićeno područje u okviru Regionalnog parka Mura-Drava.

Općina je iznimno bogata prirodnim resursima. Znatne površine pokrivaju šume uz Dravu te u brdskom dijelu i tlo uz njih, izrazito kvalitetno poljoprivredno tlo u nizini, te vinogradi na padinama. Posebnost Općini daje spoj plodne ravnice rijeke Drave i vinorodnih brežuljaka, te mogućnost istodobnog intenzivnog korištenja poljoprivrednog zemljišta i vinograda, te šuma i livada na brežuljkastom dijelu. Prostorno gledajući područje Općine ima četiri specifične cjeline:

- prostori uz Dravu i Ormoško jezero
- ravničasti poljoprivredni prostor

- linearni niz naselja od državne granice do granice s općinom Petrijanec
- brežuljkasti krajolik s izmiješanim naseljima, vinogradima i šumama te dolinama potoka

Na području Općine se nalazi i dio Ormoškog jezera koje je akumulacija HE Varaždin. To je dio sustava dravskih hidroelektrana. Upravo taj dio Općine, očuvani lijep prirodni krajolik duž rijeke Drave s akumulacijom HE Varaždin – Ormoškim jezerom, vrijedno je blago, te je radi očuvanja posebnosti i zaštite prirode u pograničnom području proglašen ormitološki rezervat na području šuma i dravskih rukavaca uz rijeku i jezero.

Poljoprivredne površine kao primarni razvojni resurs Općine planom su valorizirane i zaštićene u najvećoj mogućoj mjeri. Najveći dio nizinskog dijela Općine predstavljaju najvrjednija poljoprivredna tla. Protežu se na prostoru između županijske ceste (Ž 2029) koja vodi od Vratna Gornjeg prema Ormožu, zatim obuhvaća naselja Vratno Gornje, Križovljan Radovečki, Cesticu, Babinec, Brezje Dravsko, sve do županijske ceste (Ž 2028) koja vodi ka Otok Virju.

Ukupan iznos poljoprivrednih površina na području Općine iznosi 742,31 ha od čega je 553,42 ha osobito vrijedno obradivo tlo te 188,89 ostala obradiva tla. Ostale poljoprivredne i šumske površine na području Općine pokrivaju ukupno 1227,21 ha.

Vinogradi su jedna od posebnosti koje se prostornim planom također posebno ocjenjuje kao značajni razvojni element u prostoru, koji se treba posebno čuvati.

Šume kao preduvjet očuvanja ekološke stabilnosti, ali i kao gospodarski i turistički resurs, planom se štite u svim dijelovima prostora. Općina ima bogati šumski pokrov u priobalju rijeke Drave i na padinama iznad dolina potoka. Najzastupljenije su šume graba, hrasta kitnjaka, crne johe, a na višim kotama bukve. Od crnogoričnih vrsta ima jele, smreke, borova i ariša. Na području Općine Cestica veći dio šuma je definiran kao „šume gospodarske namjene“, a manji dio kao „šume posebne namjene“. Šuma posebne namjene uz Dravu i mali dio šuma gospodarske namjene uz akumulacijsko jezero, zaštićeni su, sukladno propisima o zaštiti prirode, u kategoriji regionalnog parka (dio Regionalnog parka Mura – Drava). Manji dijelovi gospodarske šume južno od jezera su unutar ekološke mreže. Ukupan iznos šumskih površina na području Općine iznosi 1544,91 ha od čega su 1019,58 ha gospodarske namjene te 525,33 posebne namjene.

Rijeka Drava je najznačajniji vodotok na području Općine. Na području od Dubrave Križovljanske do Otok Virja dravski krajolik obostrano uz rijeku pripada općini Cestica. U nastavku je rijeka dijelom u Sloveniji, a nakon mosta u Otok Virju je dio Ormoškog jezera u Cestici. Na području Općine rijeka teče u smjeru od sjeverozapada ka jugoistoku u prirodnom koritu, a kod sela Otok Virje mijenja se režim iz razloga što protječe akumulacijskim jezerom. Duljina toka Drave na području Općine je oko 7,5 km do Otok Virja, te oko 3 km u dijelu akumulacijskog jezera. Pritoci Drave su na desnoj obali brdski potoci imenom Zajza i Škornik koji utječu u rijeku kod Dubrave Križovljanske, Pošalitva s pritocima (Jarki I, Jarki II i Jarki III) koji utječe kod Lovrečana. Na lijevoj obali su uz rijeku rukavci stare Drave, a na slovenskoj strani Pesnica. Potok Rakovnik s pritocima izvire na području Općine i teče prema jugu i pripada slivu Bednje. Jezero Ormož kao akumulacija

HE Varaždin osim hidrotehničkog ima značaj i kao prostor za uzgoj riba i ribolov. Vodene površine zauzimaju 222,84 ha Općine, od čega su 120,47 ha rijeke te 102,37 ha akumulacije.

Gotovo je cijeli nizinski sjeverni dio Općine vodonosnik koje predstavlja aluvijalni šljunkoviti prostor. Granica vodocrpilišta "Varaždin" – vodozaštitna zona III B, određena Pravilnikom o zaštitnim mjerama i određivanju zona sanitarne zaštite crpilišta "Varaždin" regionalnog vodovoda "Varaždin", svojim malim dijelom nalazi se i na istočnom području Općine. S obzirom na značaj pitke vode, a posebno ovog crpilišta, zaštita podzemnih voda je od velike važnosti.

3.2.1 Zaštićena prirodna, graditeljska i kulturna baština

Uredbom Vlade Republike Hrvatske 2011. godine proglašen je **Regionalni park Mura – Drava** koji prostorom ulazi i u prostor Općine. Prema predmetnom Rješenju područje rijeke Mure i Drave obilježava visoka razina biološke i krajobrazne raznolikosti, a rijeke Mura i Drava predstavljaju jedne od posljednjih prirodnih tokova nizinskih rijeka u srednjoj Europi. Posebno su značajna vlažna staništa koja spadaju u najugroženija u Europi, a zaštićena su i na nacionalnoj razini. Pravilnikom o vrstama stanišnih tipova, karti staništa, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima te mjerama za očuvanje stanišnih tipova, među njima su poplavne šume, vlažni travnjaci, mrtvi rukavci, napuštena korita i meandri kao i strme odronjene obale u kojima se gnijezde strogo zaštićene vrste ptica.

Područje rijeke Mure i Drave zavrjeđuje posebnu zaštitu radi očuvanja geološke baštine/aluvijalnih i diluvijalnih sedimenata te paleontoloških nalaza i brojnih hidrogeoloških pojava. Visoke krajobrazne vrijednosti ovog područja obilježava gradacija ljudske aktivnosti od vrlo male u inundacijskom prostoru rijeke do znatno intenzivnije na rubovima područja. Potencijalne prijetnje prirodnim vrijednostima u ovom području predstavljaju: uređivanje rijeka, vađenje šljunka i pijeska, izgradnja elektrana, onečišćenja voda, lov, krivolov, intenziviranje poljoprivrede, neki vidovi turizma i rekreativne aktivnosti. Nakon proglašenja, regionalnim parkom se upravlja temeljem plana upravljanja. Na zaštićenom području regionalnog parka dopušteni su oni zahvati i radnje koji ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićen.

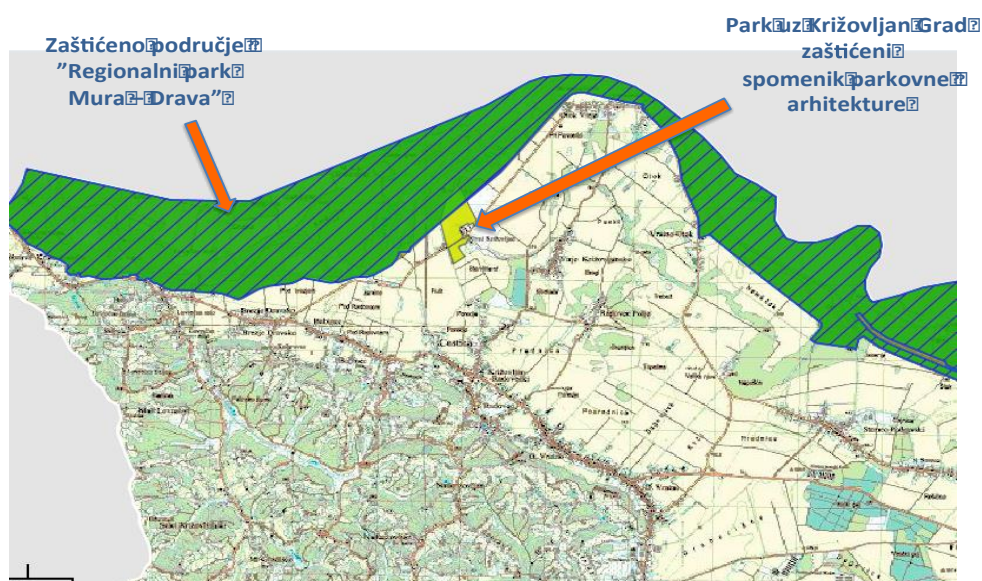
Park uz dvorac Križovljan grad zaštićen je kao **spomenik parkovne arhitekture**, a istovremeno je sastavni dio zaštićenog područja u sklopu Regionalnog parka Mura-Drava. Park se prostire na 32 ha površine te predstavlja jedan od 11 zaštićenih perivoja na području županije. Park uz dvorac Križovljan grad je pejzažni park engleskog tipa i odlikuje se vrlo uspješno aklimatiziranim grupama egzotičnih stabala. Po botaničkoj vrijednosti skupina stabala, svojoj estetskoj vrijednosti i ljepoti prirode najbliže okolice ovaj park predstavlja vrijedan objekt vrtne arhitekture, koji sačinjava jednu cjelinu sa starim dvorcem. Park je u jednom dijelu degradiran neadekvatnom izgradnjom (farme) koja se ne planira zadržati, već prenamijeniti u zonu zelenila ili kao zelenilo – park ili za sportsko-rekreacijsku namjenu s ugostiteljsko turističkim sadržajima, s obzirom na sadašnju izgrađenost i eventualne teškoće oko vraćanja u prvobitno stanje (zelenilo). Za cijeli kompleks Križovljan grad – spomenik parkovne arhitekture i zaštićeno kulturno dobro, obvezuje se izrada

cjelovitog urbanističko-arhitektonskog rješenja ili razrade kojom bi se procijenile i razradile mogućnosti uređenja tog prostora, a osobito moguće izgradnje. Dvorac Križovljan grad je istovremeno zaštićen i kao kulturno dobro, ali u granicama koje se samo dijelom poklapaju s granicama parka uz dvorac Križovljan grad zaštićenog kao spomenik parkovne arhitekture.

Za područje Ormoškog jezera, a temeljem nadležnog propisa o zaštiti prirode planirana je zaštita u kategoriji **ornitološki rezervat**. Kako se ornitološki rezervat nalazi na području dviju Općina Varaždinske županije – Općina Cestica i Petrijanec, te na području Republike Slovenije prilikom određivanja granica i provođenja planskih i ostalih aktivnosti na Ormoškom jezeru potrebno je djelovati koordinirano na razini međudržavne suradnje i suradnje sa susjednom Općinom Petrijanec.

Zaštićena područja Općine su prikazani na Slici 10.

Slika 10: Zaštićena područja Općine

Izvor: Biportal

Donošenjem Uredbe o proglašenju ekološke mreže proglašena je **nacionalna ekološka mreža** Republike Hrvatske sa sustavom ekološki značajnih područja i ekoloških koridora s ciljevima očuvanja i smjernicama za mjere zaštite koje su namijenjene održavanju ili uspostavljanju povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih svojti. Ekološka mreža je sustav najvrjednijih područja važnih za očuvanje ili uspostavljanje povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih svojti na europskoj i nacionalnoj razini. Područja ekološke mreže,

sukladno EU ekološkoj mreži **NATURA 2000**, podijeljena su na područja važna za ptice, te područja važna za divlje svojte osim ptica i stanišne tipove.

Unutar ekološke mreže njezini dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima. Ekološki koridor je ekološka sastavnica ili niz takvih sastavnica koje omogućuju kretanje populacijama živih organizama od jednog lokaliteta do drugog. Međunarodno važna područja za ptice nalaze se na području Dravskih akumulacija, dok se područja važna za divlje svojte i stanišne tipove prostiru na području Rukavca Križovljagrada i Drave.

NATURA 2000 obuhvaća područja važna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova ugroženih na europskoj razini i zaštićenih temeljem Direktive o pticama i Direktive o staništima. Ukoliko je područje važno samo na državnoj razini ne uključuje se u NATURA 2000, već može biti uključeno u Nacionalnu ekološku mrežu, što znači da je područje Natura 2000 isto ili manje u odnosu na Nacionalnu ekološku mrežu, budući ekološka mreža sadrži dodatno još one vrste i stanišne tipove koji su ugroženi na nacionalnoj razini. Reviziju područja NATURA 2000 periodički provodi Europska komisija. Odgovornost provođenja NATURA 2000 je na svakoj državi članici EU. Prema tome, upravljanje područjima NATURA 2000 svaka država može interno riješiti po svome nahođenju. Prema prijedlogu područja Natura 2000 za područje Republike Hrvatske, na području Općine Cestica postoje dva područja :

- Rukavac Križovljograd
- Drava.

Prostor Općine iznimno je bogat **spomenicima kulture**, počevši od prapovijesnih nalazišta, ostataka starorimskih puteva, srednjovjekovnih gradina, do danas sačuvanih dvoraca, kurija, crkvi i kapela. Arheološka nalazišta nalaze se u Babincu, Velikom Lovrečanu, Natkrižovljanu i Križovljanu Radovečkom. Iako su mnogi od spomenika propali kroz burna povijesna zbivanja, djelomično je sačuvan Križovljan grad s parkom, a i danas se koriste kapelice, crkva Sv. Barbare, kurija, crkva Uzvišenja Sv. Križa, primjeri ruralne arhitekture i sl.

Na području Općine zaštićena su sljedeća kulturna dobra:

- Župna crkva Uzvišenja Sv. Križa u Radovcu – zaštićena Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture br. 782/1 – 1966. U tijeku je donošenje novog rješenja u kojem će uz crkvu zaštitom biti obuhvaćena i kurija župnog dvora.
- Grad Križovljan u Cestici – zajedno s gospodarskim zgradama zaštićen je Rješenjem o preventivnoj zaštiti br. 03-UP/I-474/1. Područje oko dvorca zaštićeno je kao spomenik prirode – parkovna arhitektura.
- Kapela sv. Lovre u Velikom Lovrečanu – zaštićena Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture br. 787/1-1966.
- Župna crkva sv. Barbare u Natkrižovljanu – zaštićena Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture br 7891(1-1966).

- Župni dvor u Natkrižovljanu – zaštićen Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture br. 7901/1-1966.
- Kapela Blažene Djevice Marije (Miklova kapela) u Križanču – zaštićena Rješenjem o preventivnoj zaštiti spomenika kulture br. 789/1-1966.

Popis kulturnih dobara za koje je bilo izdano Rješenje o preventivnoj zaštiti, ali danas nema elemenata na temelju kojih su bila utvrđena svojstva za zaštitu:

- Poklonac s raspelom u Dubravi Križovljanskoj – smješten uz državnu cestu D2 u blizini graničnog prijelaza
- Seoske brvnare pokrivenne slamom u Velikom Lovrečanu
- Seljačka brvnara u Natkrižovljanu
- Seljačka klijet u Natkrižovljanu

Osim navedenih nepokretnih kulturnih dobara, na području Općine su evidentirana i dobra graditeljske baštine i javne plastike. Za neka dobra s tog popisa postupak za zaštitu je u tijeku te će nakon donošenja rješenja biti upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. To se odnosi na sljedeće:

- Pil u Babincu, poznat po nazivom "Trpeći Isus" – postupak za zaštitu u tijeku
- Pil Tužnog Krista iz 17. stoljeća u Dubravi Križovljanskoj – nalazi se na samoj granici sa Slovenijom na cesti prema Zavrču, postupak za zaštitu je u tijeku
- Župni dvor u Radovcu – vodi se postupak za zaštitu, donošenjem novog rješenja za župnu crkvu bit će obuhvaćen i župni dvor

Ostala evidentirana kulturna dobra:

- Stara škola u Radovcu
- Poklonac Srca Isusovog u Križovljanu Radovečkom – smješten je uz cestu u blizini župnog dvora
- Župna kuća u Velikom Lovrečanu – danas je obnovljena i pretvorena u mrtvačnicu
- Poklonac na Lovrečan Brijegu – spada u Veliki Lovrečan, nedavno je potpuno obnovljen međutim suprotno konzervatorskim principima
- Tradicijske kuće u naselju Križanče – niz drvenih kuća (stambena, gospodarska i klijet) smještenih uz cestu na grebenu brežuljka i jugoistočno od Miklove kapele
- Tradicijski sklop stambene, gospodarske i pomoćne građevine u Dubravi Križovljanskoj na br. 34 – građevine su smještene u blizini poklonca s raspelom uz cestu D2 kraj graničnog prijelaza.

Na području Općine evidentirana je sljedeća arheološka baština:

- BABINEC, područje sela (posjedi Kalebić, Majhen, Jamnik i dr.) - sa više mikrolokacija na području sela potječe veći broj arheoloških nalaza iz antičkog perioda. Nalazi, kao što su nadgrobni kameni spomenici, antički građevni materijal (opeke) te tragovi rimske ceste spominju se još od druge polovice 19. stoljeća, a pronalaze se najčešće prilikom raznih građevinskih radova. Kamenim spomenicima danas se ne može ući u trag, no postoji mogućnost da su naknadno ugrađeni u neke objekte u okolici. Pri tome se prije svega misli na antičku stelu uzdanu u crkvu u Marčanu te na spomenik za koji se navodi da je bio ugrađen u kuriju u Zelendvoru. Trag rimske ceste registriran je terenskim obilascima. Bez obzira jesu li podaci o kamenim spomenicima vjerodostojni, ostali arheološki nalazi sugeriraju postojanje antičkog objekta ili čak kompleksa. Neki istraživači smatraju da se na području Babinca nalazila antička postaja REMISTA. Arheološka istraživanja do sada nisu provedena. Zbog učestalih antičkih nalaza predlaže se sustavni površinski pregled područja sela, anketiranje stanovništva te na temelju toga uže lociranje eventualne arheološke zone i njena valorizacija.
- KRIŽOVLJAN RADOVEČKI, Škarje - na položaju Škarje slučajno je nađen 1843. g. skupni nalaz novca – 109 komada od finog srebra, datiranog oko 90. g. pr. Kr. Dio nalaza čuva se u Arheološkom muzeju u Zagrebu, a dio je zagubljen.
- KRIŽOVLJAN RADOVEČKI, sjeverno od sela - oko 1 km sjeverno od sela je ustanovljen trag antičke ceste međutim spomenuti podatak nije provjeren.
- KRIŽOVLJAN RADOVEČKI, župna crkva sv. Križa - župna crkva u središtu sela barokizirana je kasnogotička građevina. U svetištu su sačuvani ostaci kasnogotičke arhitekture. Oko crkve se, s obzirom na njenu starost, pretpostavlja arheološki lokalitet. Kao mjeru zaštite ovog položaja i objekta predlaže se zaštitno arheološko istraživanje koje bi trebalo pratiti građevinske radove i restauratorske zahvate na crkvi. Vjerojatnost da se nađe na starije arhitektonske strukture vrlo je velika.
- LOVREČAN, kapela sv. Lovre - i ova kapela ima sačuvane elemente gotičkog stila, a Gjurio Szabo 1919. g. spominje da kapela u to vrijeme ima i lijepi gotički kalež. Predlaže se zaštitno arheološko iskopavanje, vezano uz eventualna restauratorska istraživanja i građevinske radove na objektu.
- NATKRIŽOVLJAN, župni dvor - u starijoj literaturi spominje se antički kameni spomenik – stela, koja je ugrađena u podrum župnog dvora uz crkvu sv. Barbare. Stela nije u cijelosti sačuvana, dio je pohranjen u Arheološkom muzeju u Zagrebu, a dio je nestao. Prvobitno mjesto s kojega potječe kameni spomenik nije poznato. Možda je to jedan od onih spomenika koji se u 19. st. vežu uz nalazište Babinec.

3.2.2 *Nalazišta prirodnih sirovina*

Na području Općine postoje ne postoje značajnija nalazišta prirodnih i mineralnih sirovina koje bi mogle biti iskorištene za ekonomski razvitak, osim zaliha šljunka i pijeska. U zapadnom dijelu Općine se nalazi jedno odobreno polje za eksploataciju šljunka i pijeska u zapadnom dijelu Općine – Brezine (cca 4,2 ha). Prostornim planom uređenja se daje mogućnost novih istraživanja mineralnih sirovina, kao i određenja novih eksploatacija na područjima koja prikazuju ograničene potencijalnosti šljunka i pijeska koja postoje na prostoru Općine.

3.2.3 *Poljoprivreda*

Područje Varaždinske županije je poljoprivredni kraj s usitnjenim poljoprivrednim posjedima pogodnih za bavljenje stočarskom, povrtlarskom, voćarskom i vinogradarskom proizvodnjom. Također pogodne su mogućnosti za proizvodnju meda, slatkovodne ribe i cvjećarstva te razvoj lovnog gospodarstva.

Povrtlarstvo je zastupljeno na 5% obradivih površina. Stočarstvo i stočarska proizvodnja gospodarski je najvažnija poljoprivredna grana (govedarstvo, proizvodnja mlijeka, svinjogojstvo, prerada mesa, prerada jaja). Prema Jedinstvenom registru domaćih životinja (JRDŽ), brojno stanje na području Općine na datum 31. 12. 2019. bilo je: 588 goveda, 14 konja, 3 magarca, 1.601 svinja, 10 ovaca i 43 koze. Na području Županije razvijena je i uporaba konja u zdravstvene te sportske i rekreativne svrhe. Isto tako razvijeni su i prerađivački kapaciteti - mesna, mljekarska i mlinska industrija, prerada povrća te proizvodnja pića i proizvodnja stočne hrane. Prema Izvještaju o isporučenim količinama mlijeka (JRDŽ) u 2019. godini 4 isporučitelja na području Općine isporučila su 582.409 kg kravljeg mlijeka. Na području Županije aktivno je oko 230 pčelara. Također, postoje ribnjaci u kojima se u uzgajaju različite vrste slatkovodne ribe. U kontekstu poljoprivrede Općine, prema podacima evidencije uporabe poljoprivrednog zemljišta, odnosno evidenciji ARKOD parcela (na dan 31. 12. 2019.) od ukupne površine ARKOD parcela (1.159 ha), 85% su činile oranice, zatim livade i vinogradi te voćnjaci. Vinogradarstvo bilježi sve snažniji razvoj, temeljen na bogatoj prirodnoj resursnoj osnovi. Prema navedenoj evidenciji, 6 poljoprivrednih gospodarstava na području Općine raspolaže velikim poljoprivrednim površinama (ARKOD parcele površine veće od 20 ha), dok je većina (74%) parcela veličine manje od 3 ha.

Tablica 3. prikazuje vrste poljoprivrednih površina prema naseljima Općine, a prikazane su samo vrste koje značajnije sudjeluju u ukupnoj poljoprivrednoj površini (vrste poljoprivrednih površina s ukupnim udjelom ispod 1% nisu prikazane).

Tablica 3: Zastupljenost poljoprivrednih (ARKOD) parcela prema vrsti i naseljima Općine

Naselje	ORANICA	STAKLENIK NA ORANICI	LIVADA	PAŠNJAK	VINOGRADI	VOĆNJAK	UKUPNO	
	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
Jarki	6,99	0	4,04	1,83	2,47	1,22	16,55	87
Babinec	72,93	0,14	7,82	0,19	0,74	0,72	82,67	246
Cestica	87,24	0,30	4,46	0	0	1,27	93,27	259
Radovec	29,32	0	6,64	0,09	4,43	2,75	43,24	160
Križanče	3,03	0	4,47	2,66	4,93	3,95	19,04	93
Kolarovec	26,85	0	0,90	0	0	0,17	27,92	87
Otok Virje	120,11	0,38	0,78	0	0	0,37	124,20	288
Vratno Otok	65,99	0	0	0	0	0	65,99	206
Falinić Breg	6,64	0	5,38	0	12,51	2,10	26,78	178
Gornje Vratno	268,24	0,09	6,19	0	5,12	5,28	285,06	735
Mali Lovrečan	0,74	0	4,16	0	4,87	1,62	12,09	49
Malo Gradišće	2,33	0	1,38	0	1,54	0,84	6,09	40
Natkrižovljan	7,61	0	3,32	0,98	10,63	4,92	27,68	183
Radovec Polje	47,68	0	0,16	0	0	0,52	49,25	153
Brezje Dravsko	13,12	0	1,73	0	0	0,42	15,28	42
Veliki Lovrečan	47,39	0,19	3,81	0	5,47	3,50	60,41	203
Selci Križovljanski	9,89	0	4,36	0,80	4,92	1,27	21,24	104
Virje Križovljansko	140,32	0	1,71	0	0,03	0,58	142,64	206
Križovljan Radovečki	19,96	0	0,42	0	0	0,59	20,97	75
Dubrava Križovljanska	12,32	0	1,95	0,10	4,62	0,29	19,29	44
UKUPNO	988,72	1,09	63,69	6,65	62,28	32,37	1.159,67	3.438,00

Izvor: APPRRR / Prilagodba T&MC Group

Na području Općine ukupno je registrirano oko 372 OPG (prema Upisniku poljoprivrednika na 31.12.2019).

Poljoprivredne površine u Općini su usitnjene te zbog toga nije moguća učinkovita ratarska proizvodnja. U tom smislu je poljoprivredni potencijal potrebno usmjeravati na ekološku i bio proizvodnju, proizvodnju povrća i proizvoda s visokom dodanom vrijednošću.

3.3 Gospodarstvo i poduzetništvo

U strukturi gospodarstva prevladavaju mikro i mali poduzetnici. Oko 200 malih poduzetnika i obrtnika ima registrirano sjedište u Općini.

Tablica 4: Najveća poduzeća i obrti u Općini prema poslovnim prihodima 2018.g.

Naziv	Broj zaposlenih	Ukupni prihodi u mil. HRK
Jambrek transporti (obrt)	84	HRK 74,16 mil.
Kontrans d.o.o.	29	HRK 28,96 mil.
Pilana Friščić	29	HRK 4,89 mil.
HO-TIMA d.o.o.	22	HRK 4,89 mil.
BIGO d.o.o.	14	HRK 2,86 mil.
Babić d.o.o.	10	HRK 7,52 mil.

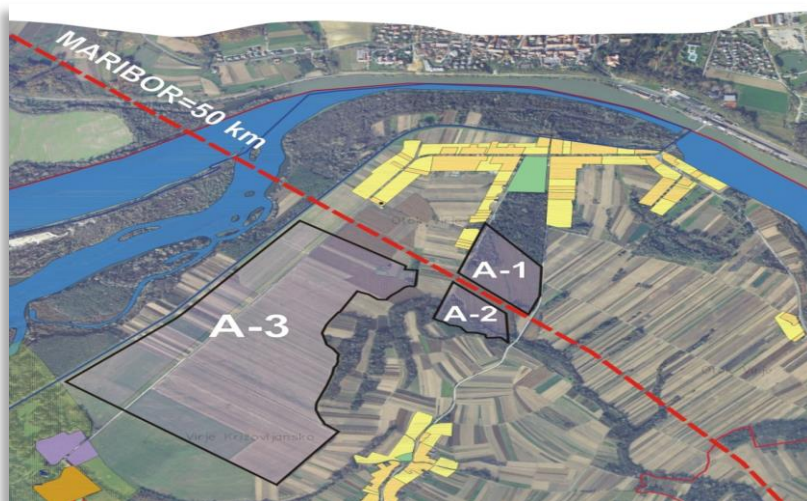
Izvor: InfoBiz, T&MC Group

Najveći poduzetnik u Općini je Jambrek transporti, obrt za usluge prijevoza roba koji ima oko 80 zaposlenih. Drugi po veličini po broju zaposlenika su poduzeće Kontrans d.o.o. i obrt Pilana Vlado Friščić s oko 30 zaposlenika.

”Gospodarska zona Cestica” predstavlja glavnu infrastrukturu za razvoj poduzetništva u Općini koja se prostire na tri lokacije.

Najvažnija lokacija označena je kao *lokacija A (Slika 11)* koja se nalazi u naselju Otok Virje i dijelom u naselju Virje Križovljansko. Lokacija poslovne zone u Otok Virju i Virju Križovljanskom predstavlja dio najrazvijenijeg i najopremljenijeg prostora za prihvata poduzetnika i njihovih investicija na području Općine. Lokacija je u 100% vlasništvu Općine. Površina lokacije iznosi ukupno 15.000 m² te je detaljno planirana s izrađenim urbanističkim planom uređenja.

Slika 11: Gospodarska zona Cestica – lokacija A

Izvor: Općina Cestica

U okviru olakšica za poduzetnike Općina je donijela odluku o poticajnim mjerama za razvoj poduzetništva na svom području koja obuhvaća:

- Oslobođenje komunalnog doprinosa u iznosu od 50% ukoliko se s gradnjom završi unutar dvije godine od potpisivanja ugovora o prodaji zemljišta (iznos od 10,00 kn/m³),
- Oslobođanje plaćanja komunalne naknade u trajanju od tri godine od početka poslovanja (iznos 0,15 kn/m²),
- Oslobođanje plaćanja poreza na tvrtku u trajanju od tri godine od početka poslovanja (iznos 400,00 kn/godišnje),
- Dodatni popust kod cijene zemljišta ukoliko postoji mogućnost da radove izvode tvrtke s područja Općine Cestica.

Druga lokacija Gospodarske zone Cestica je *lokacija B* i nalazi se u naselju Babinec, Veći dio područja je u privatnom vlasništvu. Ukupna površina lokacije iznosi 17.100 m² također s izrađenim urbanističkim planom uređenja.

Dio gospodarske zone je *Lokacija C* koja se nalazi u naselju Dubrava Križovljanska te slovenskom naselju Zavrč. Cjelokupna je u privatnom vlasništvu s ukupnom površinom od 15.000 m².

3.3.1 Turizam i turistički kapaciteti

Postoji osnova za rast turističke potražnje u Općini. Tijekom 2019. godine zabilježeno je 150 turističkih dolazaka, a ostvareno je 258 noćenja (Tablica 5). S obzirom na emitivno tržište prema kategoriji domaći turisti i strani turisti, u Općini prevladavaju strani s udjelom od 64%, u odnosu na 36% domaćih. Svi turisti su individualni, dok organizirani turistički boravak u Općini nije zabilježen. Potražnju karakterizira obiteljski turizam – starosna skupina od 35 do 44 godine ostvarila je 52 noćenja, a djeca do 14. godine 42 noćenja.

Tablica 5: Turistički pokazatelji u 2019. g.

Varaždinska županija		Općina Cestica		
Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Broj postelja
81.688	187.755	150	258	25

Izvor: eVisitor / prilagodba T&MC Group

Prosječna duljina boravka iznosi 1,72 dana, a domaći turisti ostvaruju više noćenja po jednom dolasku (2,02 dana prosječna duljina boravka) u odnosu na strane turiste (1,55 dana prosječna duljina boravka). Najdulji prosječni boravak od stranih turista ostvaruju gosti iz Bosne i Hercegovine (prosječno 4 dana). U ukupnom broju dolazaka stranih turista, turisti iz Poljske sudjeluju u najvećem udjelu (26%), no duljina njihova boravka je kratka – 1,32 dana. Najveći udio ostvarenih noćenja stranih turista otpada na turiste iz Češke (25%), no, također, duljina boravka u Općini je kratka – 1,68 dana. Vidljivo je da je boravak stranih turista koji čine najveći udio realizirane turističke potražnje u Općini rezultat potrebe za odmorom prilikom tranzita s emitivnih

tržišta srednje i istočne Europe prema Jadranskoj Hrvatskoj kao primarnoj destinaciji boravka. Tablica 6 prikazuje ostvarene dolaske i noćenja s obzirom na podvrstu smještajnih kapaciteta.

Tablica 6: Broj dolazaka i noćenja prema podvrstama smještajnih kapaciteta u 2019. g.

Objekt - podvrsta	Dolasci		Noćenja		UKUPNO NOĆENJA
	Domaći	Strani	Domaći	Strani	
Objekti na OPG-u	17	27	40	64	104
Objekti u domaćinstvu	27	35	39	39	78
Apartman	10	3	30	10	40
Kuća za odmor	0	31	0	36	36
UKUPNO	54	96	109	149	
	150		258		

Izvor: eVisitor / prilagodba T&MC Group

Turistička ponuda smještajnih kapaciteta je ograničena s obzirom na broj turističkih postelja i vrstu objekata te njihove sadržaje, kao i elemente sezonalnosti potražnje za turističkim uslugama. Tablica 7 prikazuje ponudu smještajnih jedinica u turizmu s obzirom na vrstu smještajne jedinice, odnosno vrstu objekta. Pri tome je značajna karakteristika ponude niska stopa popunjenosti kapaciteta (prema dostupnim turističkim posteljama), koja je u 2019. godini za OPG – ove iznosila 14%, što je ujedno i najbolje popunjenost među svim vrstama smještajnih objekata. Također, vidljiva je koncentracija potražnje u trećem kvartalu godine (preko 35% svih ostvarenih noćenja).

Tablica 7: Broj smještajnih jedinica i turističkih postelja prema vrsti smještajnih jedinica / objekata u 2019. g.

Naziv objekta i naselje	Vrsta smještajne jedinice	Vrsta objekta	Br. smještajnih jedinica	Br. turističkih postelja
Apartman Marjak, Babinec	Apartman	Objekti u domaćinstvu	1	2
Kuća za odmor „Rim“, Veliki Lovrečan	Ruralna kuća za odmor	Objekti na OPG – u	1	2
Kuća za odmor „Barbarossa“, Veliki Lovrečan	Kuća za odmor	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste – skupina kampovi)	3	5
Kuća za odmor „Korotaj“, Kolarovec	Kuća za odmor	Objekti u domaćinstvu	2	4
Kuća za odmor „Martinčević“ Falinić Breg	Kuća za odmor	Objekti u domaćinstvu	1	3
Kuća za odmor „Novosel“, Falinić Breg	Kuća za odmor	Objekti u domaćinstvu	1	2
Kuća za odmor „Pomper“, Falinić Breg	Kuća za odmor	Objekti u domaćinstvu	3	6
Turizam Roki, Radovec	Apartman	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste – skupina kampovi)	1	1
UKUPNO			13	25

Izvor: eVisitor / prilagodba T&MC Group

Kuće za odmor imaju ograničene kapacitete, što onemogućava razvoj organiziranih turističkih dolazaka na području Općine i ne daje poticaj snažnijem razvoju turizma. Time je onemogućeno strateško upravljanje turističkom potražnjom pa ona i dalje ostaje fragmentirana s obzirom na veličinu skupine posjetitelja, kao i koncentrirana u ljetnim mjesecima, gdje ima tranzitno obilježje, što utječe na stopu popunjenosti kapaciteta, a time i uspješnost poslovanja smještajnih objekata.

Gastronomska ponuda je nešto bolja u odnosu na ponudu smještaja, te se kao dio nje mogu navesti pizzeria "Rim", restoran "Žmah" Babinec i Vinogradarstvo "Županić".

Razvoj turističke infrastrukture je bio jedan od strateških prioriteta razvoja Općine u razdoblju 2015 – 2020. godine. U tom smislu je pripremljena projektna dokumentacija te ishođene odgovarajuće dozvole gradnje za projekte izgradnje turističke infrastrukture tipa kamp u naselju Cestica.

Slika 12: Kamp Cestica – vizualizacija projekta

Izvor: Općina Cestica

Planirani "Kamp Cestica" će nakon realizacije će nuditi slijedeće smještajne kapacitete:

- 16 mobilnih kuća standarda 4* s ukupno 64 postelje,
- 30 mjesta za šatore, te
- 7 mjesta za kamp-kućice.

Realizacija ovog projekta, koji se planira tijekom 2021. godine, će višestruko povećati ponudu smještaja turista na području Općine te imati multiplikacijske učinke na investicije u turističke kapacitete i razvoj turističkih djelatnosti.

3.3.2 Tržište rada, zaposlenost i nezaposlenost

Iako na području Općine djeluje veći broj poduzetnika i obrta, lokalni poduzetnički sektor zapošljava tek manji broj radno aktivnog stanovništva. Brojni stanovnici su dnevni migranti te rade u drugim lokalnim jedinicama. Blizina grada Varaždina osobito pogoduje dnevnoj migraciji. Nakon ulaska Republike Hrvatske u članstvo EU i otvaranja tržišta rada susjednih europskih zemalja, javljaju se i tjedne migracije stanovnika prema tim zemljama.

Prema popisu iz 2011. godine je na području općine bilo 3.851 radno aktivnih stanovnika starosne dobi od 15 do 64 godine. Aktualni podaci ne postoje, ali uzimajući u obzir pozitivna demografska kretanja u Općini, pretpostavka je da do značajnijeg smanjivanja kontigenta radno aktivnih stanovnika u međuvremenu nije došlo.

Prema posljednjim dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, koncem 2019. godine je na području Općine bilo registrirano 1.057 zaposlenih stanovnika – osiguranika HZMO, odnosno 27% radno aktivnih stanovnika (Tablica 8). Niska razina zaposlenosti, daleko niža od prosjeka EU (68%), Slovenije (71%) i prosjeka RH (47%).

Tablica 8: Zaposlenost i nezaposlenost na dan 31.12.2019. godine

Radno aktivno stanovništva (2011)		Zaposlenost / nezaposlenost		
Broj stanovnika	Radno aktivni	Zaposleni	Stopa zaposlenosti	Broj nezaposlenih
5.806	3.851	1.057*	27%	42

Izvor: DZS, HZMO, HZZ - * broj registriranih zaposlenih kod HZMO s prebivalištem u Općini

Statistika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ukazuje na nisku razinu nezaposlenosti. Koncem 2019. godine je u Općini bilo registrirane 42 osobe bez posla, odnosno 1,1% radno aktivnih stanovnika.

Niska razina zaposlenih stanovnika i vrlo mali broj nezaposlenih predstavljaju značajno ograničenje za ubrzavanje socio-ekonomskog razvitka Općine u budućnosti. U tom smislu je nužna intervencija Općine u području kreiranja kvalitetnih radnih mjesta i stvaranja uvjeta za povećavanje broja zaposlenih.

3.4 Obrazovna, kulturna i društvena infrastruktura

U pogledu obrazovne infrastrukture, na području Općine danas djeluje osnovna škola u Cestici sagrađena 1980. godine, s područnom školom u Velikom Lovrečanu, te područna škola Natkrižovljan osnovne škole u Vinici. Škola se prostire na 2662 m² unutrašnjeg korisnog prostora, s 12 učionica, kabinetima i pratećim prostorijama, te dvoranom za tjelesni odgoj. Osnovna škola

je u školskoj godini 2019/2020. imala 444 učenika u svih osam razrednih odjeljenja. Škola broji 51 zaposlenika. Privatna ustanova Dječji vrtić Zeko iz Varaždina organizira predškolski odgoj u Cestici.

Ukupno na području Općine djeluje 26 udruga (Tablica 9). Općina izdvaja sredstva za sufinanciranje rada udruga na svom području te aktivno sudjeluje u provođenju njihovih programa. U okviru udruga i društava, na području Općine djeluje šest vatrogasnih društava, četiri nogometna kluba, lovačko društvo "Sveti Hubert" Cestica i Lovačko društvo Cestica, te sportsko ribolovno društvo "Općina Cestica 1995". Lovačka društva djeluju na svom lovnom području, a ribolovno društvo koristi staro korito Drave i Ormoško jezero. Postoje lovačka i ribička kuća, obje uz rijeku. Za kupanje se koriste obale Drave, najviše na lokaciji zvanj "Pod Brezjem". U Radovcu i Natkrižovljanu su sjedišta župa, dok je Dubrava Križovljanska u okviru župe u Zavrču (Mariborska biskupija).

Tablica 9: Pregled udruga na području Općine

Naziv udruge	
1.	Udruga umirovljenika Općine Cestica
2.	Udruga Vinogradara i vinara „Sv. Martin Cestica“
3.	Udruga ručnih radova „Vezilje“
4.	KUD Općine Cestica
5.	Lovačko društvo „Sv. Hubert Cestica“
6.	ŠRK Općine Cestica 1995.
7.	Lovačko Društvo Cestica
8.	Školsko sportsko društvo
9.	NK „Bratstvo“ Otok Virje
10.	NK „Dinamo“ Babinec
11.	NK „Polet“ Cestica
12.	NK „Vratno“, Gornje Vratno
13.	DVD Lovrečan Dubrava
14.	DVD Babinec
15.	DVD Virje Križovljansko
16.	DVD Gornje Vratno
17.	DVD Križovljan Cestica
18.	DVD Gradišće
19.	Vatrogasna zajednica Općine Cestica
20.	PINGO Cestica
21.	Udruga mladih „Hiperaktivni“
22.	Udruga „Život i radost“
23.	MNK Kolarovec
24.	MNK Lovrečan
25.	Rekreacijsko društvo „Prekorje“
26.	Udruga For Life

Izvor: Općina Cestica

Primarnu zdravstvenu zaštitu na području Općine organizira *Dom zdravlja Varaždinske županije* u ambulanti - zdravstvenoj stanici Cestica. U Cestici postoji ljekarna te četiri stomatološke

ambulante. Veterinarska stanica nalazi se u naselju Gornje Vratno. Sportski tereni postoje u Babincu, Cestici, Gornjem Vratnu, Malom Gradišću, Otoku Virje, Radovcu, Velikom Lovrečanu i Virju Križovljanskom.

Pregled zdravstvene, sportske, trgovinske i društvene infrastrukture je prikazan u Tablici 10.

Tablica 10: Pregled zdravstvene, sportske, trgovinske i društvene infrastrukture

SADRŽAJ	NASELJE
Društveni domovi	Virje Otok i Radovec Polje
Vjerski objekti	Gornje Vratno, Križanče, Križovljan Radovečki (kapelice) te Natkrižovljan, Radovec, Veliki Lovrečan i Otok Virje (crkve).
Trgovine	U svim naseljima osim u Falinić Bregu, Kolarovcu, Križanču, Malom Lovrečanu i Vratno Otoku.
Zdravstvena stanica	Cestica
Ljekarna	Cestica
Op. vijeće, matični ured, vjenčaoana, vatrogasni dom	Cestica
Pošta	Cestica
Sportski objekti	Babinec, Cestica (i dvorana), Gornje Vratno, Malo Gradišće, Otok Virje, Radovec, Veliki Lovrečan i Vratno Otok, Virje Križovljansko - Mlaka
Vatrogasna društva i domovi	Cestica, Babinec, Lovrečan, Gornje Vratno, Gradišće, Virje Križovljansko
Veterinarska stanica	Gornje Vratno
Stomatološke ambulante	Cestica, Radovac, Dubrava Križovljanska
Starački dom	Babinec, Radovec, Otok Virje, Gornje Vratno

Izvor: Općina Cestica

3.5 Telekomunikacijska i komunalna infrastruktura

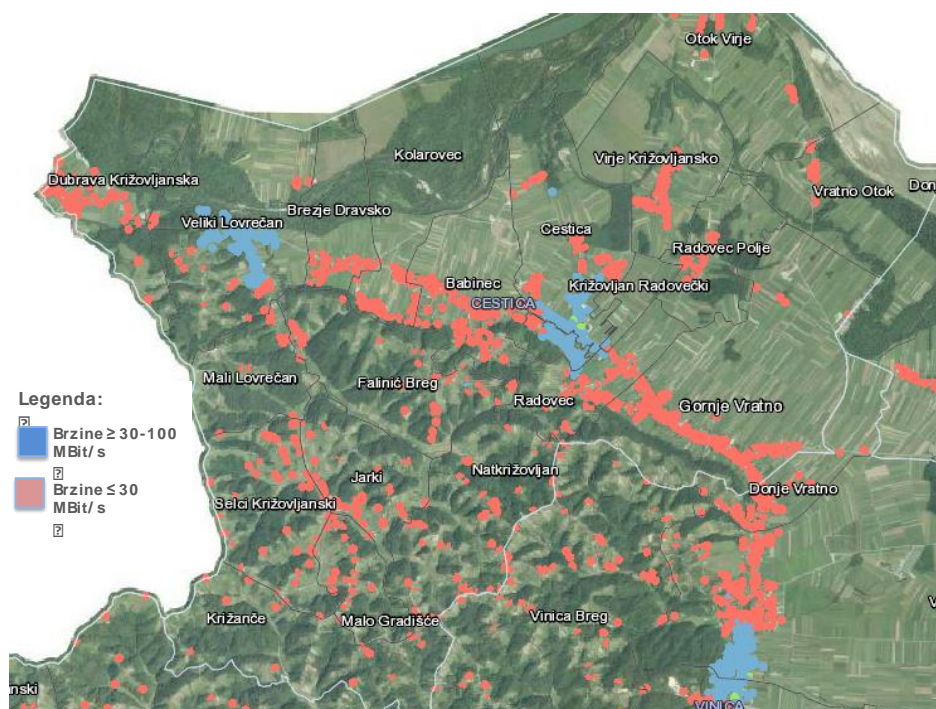
Telekomunikacijska i komunalna infrastruktura je na području Općine relativno razvijena.

Od jedinica **poštanskog prometa** na području Općine danas postoji jedan poštanski ured: 42208 Cestica. Granice dostavnog područja ureda poklapaju se s administrativnim granicama, a vrste poslova koje ured obavlja su poslovi prijema i dostave različitih vrsta poštanskih pošiljaka (paketi, pisma, novčane uputnice i sl.). Dostavu brzojava obavlja centralni poštanski ured u gradu Varaždinu.

Prema podacima Hrvatske agencije za telekomunikacije, na području Općine više različitih operatera pruža fiksne i mobilne **telekomunikacijske usluge**. Opremljenost prostora Općine postrojenjima i uređajima sustava mreže fiksnih telekomunikacija je vrlo dobra.

Sva naselja u Općini su pokrivena uslugama mobilnog pristupa Internetu koje pružaju različiti telekomunikacijski operateri brzinama od 2-30 Mbit/sekundi. Brzinama pristupa Internetu između 30 i 100 Mbit/sekundi su pokrivena naselja Cestica i Veliki Lovrečan (Slika 13).

Slika 13: Pokrivenost mobilnim pristupom Internetu naselja u Općini

Izvor: HAKOM

Pristup Internetu s brzinama iznad 100 Mbit/sekundi na području Općine trenutno nije omogućen, no Općina je u suradnji s JLS iz okružja sklopila ugovor o izgradnji mreža sljedeće generacije (NGN) i pristupnih mreža sljedeće generacije (NGA) u područjima bez širokopojasne infrastrukture. Razvoj širokopojasne infrastrukture koja će osigurati iznimno brz pristup Internetu u Općini predstavlja horizontalnu osnovu za „pametan“ razvoj i čini pretpostavku za nastanjivanje poduzetnika i poduzeća kojima je pristup Internetu s velikim brzinama važna sastavnica njihovog poslovanja.

Usluge vodovoda i odvodnje pruža poduzeće VARKOM d.d., u kojem je Općina dioničar s 0,67% udjela u kapitalu društva.

Mreža vodoopskrbnih cjevovoda i hidranata izvedena je na gotovo cijelom području Općine, dok je prostor opskrbljen pitkom vodom iz Regionalnog vodovoda "Varaždin". Nizinski dijelovi pitku vodu dobivaju preko prepumpne stanice PS "Ladanje" i pripadajuće vodospreme VS "Vinica", a viši predjeli preko prepumpne stanice PS "Marčan" te pripadajuće vodospreme VS "Barbara". U ovom sustavu nedostaci se tiču kvalitete vode (povišena razina nitrata) i profila (povremeno manje teškoće u opskrbi, neispunjavanje u potpunosti uvjeta protupožarne zaštite) odnosno stanja cjevovoda (nerijetko pucanje cijevi i oštećenja).

Svi vodotoci na prostoru Općine dio su slivnog i vodnog područja rijeke Drave. Rijeka Drava izvire u Toblaškom polju (Pusterthal na 1192 m n.m.) u Italiji, uz talijansko – austrijsku granicu. Na

području Općine rijeka Drava dijelom predstavlja državnu granicu prema Republici Sloveniji. S obzirom na vrlo dobar hidropotencijal rijeke (znatan uzdužni pad, brzina toka i velike količine vode u energetske najkritičnijem ljetnom razdoblju) i postojanje nekoliko izgrađenih hidroelektrana, korito rijeke regulirano je i osigurano različitim vodnim građevinama (protupoplavni nasipi, brana s akumulacijom Ormoško jezero, dovodni kanal za HE "Varaždin").

Od poplavnih voda okolni prostor zaštićen je protupoplavnim vodoprivrednim nasipom Brezje – Virje Otok te nasipom akumulacije HE "Varaždin". Zapadno od navedenog dijela okolni prostor još uvijek je ugrožen od poplava. To posebno vrijedi za dio naselja Veliki Lovrečan (Lovrečan Otok) koji je ujedno jedini naseljeni prostor na lijevoj obali rijeke Drave (uz staro korito rijeke uz HE "Formin" u Republici Sloveniji). Općinska (i državna) granica dijelom se nalazi na kanalu spomenute hidrocentrale.

Akumulacija Ormoško jezero je u funkciji proizvodnje električne energije (HE "Varaždin"). Od potoka najznačajniji su potoci Zajza i Pošalitva. Prvi je od značaja (državnog) budući da je presječen državnom granicom, a drugi jer je recipijent (maksimalna stogodišnja protoka $Q_{max} = 23,0 \text{ m}^3/\text{s}$) gotovo svih voda brdskog dijela Općine. Za vodno gospodarstvo, uz već navedene, značajni su i sljedeći potoci: Škornik, Pošalitva, Jarki I, Jarki II, i Jarki III te kanali: Babinec I, Babinec II, Križovljan, Radovec, Stružer, Vratno i Napušće.

Na području Općine postoje **sustavi odvodnje** u većini naselja, osim u naseljima Otok Virje, Vratno Otok i Dubrava Križovljanska te dio naselja Cestica zvan Križovljangrad gdje se planira uređaj za pročišćavanje voda manjih kapaciteta, a biti će priključen na sistem pročišćavanja Varaždin. Za brežni dio planira se gdje prilike dopuštaju postavljanje naprave za pročišćavanje voda za više kućanstava, a gdje to nije moguće svaka kuća bi trebala postaviti mini pročištač voda.

U tijeku je projekt „**Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Varaždin**“ kao višegodišnji projekt koji se počeo provoditi na području koje obuhvaća 11 jedinica lokalne samouprave u Varaždinskoj županiji: Grad Varaždin, Općina Beretincec, Općina Cestica, Općina Gornji Kneginec, Općina Maruševac, Općina Petrijanec, Općina Sračinec, Općina Sveti Ilija, Općina Trnovec Bartolovečki, Općina Vidovec i Općina Vinica.

Projekt aglomeracije obuhvaća izgradnju sustava javne odvodnje ukupne duljine 241,487 km, 108 precrpnih stanica, 3 kišno-retencijska bazena, te sanaciju 2,654 km postojećih gravitacijskih cjevovoda. Provedba ovog velikog infrastrukturnog projekta započela je 11. listopada 2017. kada je održana svečanost potpisivanja Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava te Ugovora o sufinanciranju i završit će početkom 2021. godine. Projekt se financira iz sredstava Kohezijskog fonda EU-a (71,38%), te nacionalnih sredstava (28,62%).

Čistoća d.o.o. iz Varaždina pruža usluge **upravljanja otpadom** na području Općine. Ovo je poduzeće osiguralo prikupljanja otpada koji je moguće oporabiti kroz uslugu mobilnog reciklažnog dvorišta smještenog u Cestici.

Opskrbu plinom korisnika na području Općine osigurava poduzeće Termoplín d.d. iz Varaždina.

Na području Općine nalazi se jedan gospodarski subjekt koji je bavi proizvodnjom električne energije iz obnovljivih izvora.

3.6 Financijska analiza

Općinski proračun predstavlja glavni instrument financiranja lokalnih politika i intervencija u cilju upravljanja socio-ekonomski razvitkom. Općinska uprava politikom preraspodjele prikupljenih izvornih prihoda te pomoći i nacionalnog i europskog proračuna utječe na smjer i dinamiku ukupnog razvoja Općine. Tablica 11. prikazuje razvoj općinskog proračuna u razdoblju 2014-2019. godina.

Tablica 11: Prihodi i rashodi proračuna Općine

u HRK	2014	2018	2019
IZVORNI PRIHODI	9.304.915	13.868.582	15.264.404
PRIHODI POSLOVANJA	16.567.836	16.438.263	18.552.901
<i>Prihodi od poreza</i>	<i>5.434.557</i>	<i>11.351.903</i>	<i>12.719.086</i>
<i>Pomoć iz inozemstva i subjekata unutar općeg proračuna</i>	<i>7.262.921</i>	<i>2.569.681</i>	<i>3.288.497</i>
<i>Prihodi od imovine</i>	<i>2.480.167</i>	<i>1.320.851</i>	<i>1.294.853</i>
<i>Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi</i>	<i>1.351.903</i>	<i>1.109.508</i>	<i>856.161</i>
<i>Ostali prihodi</i>	<i>38.286</i>	<i>86.230</i>	<i>394.304</i>
RASHODI POSLOVANJA	8.861.894	11.552.634	14.830.327
<i>Rashodi poslovanja</i>	<i>8.861.894</i>	<i>11.552.634</i>	<i>14.830.327</i>
<i>Materijalni rashodi</i>	<i>3.788.522</i>	<i>5.595.929</i>	<i>6.710.549</i>
<i>Financijski rashodi</i>	<i>1.247.965</i>	<i>54.476</i>	<i>129.057</i>
<i>Dane pomoći, subvencije</i>	<i>204.656</i>	<i>28.686</i>	<i>147.732</i>
<i>Naknade građanima i kućanstvima</i>	<i>1.091.927</i>	<i>1.915.874</i>	<i>2.145.040</i>
<i>Ostali rashodi</i>	<i>2.528.821</i>	<i>3.752.299</i>	<i>5.476.246</i>
VIŠAK (MANJAK)	4.334.215	4.885.629	3.722.574

Izvor podataka: financijski izvještaji Općine

Općinski prihodi iz poslovanja su 2019. godine iznosili 18.553.901 kuna. Rashodi poslovanja su iste godine iznosili 14.830.327 kuna. Primani višak prihoda iznosio je 3.722.574 kuna. U razdoblju od 2014. do 2019. godine izvorni prihodi općinskog proračuna su narasli za 64,0%. Rashodi su u istom razdoblju porasli za 67,4%.

Ukupna imovina Općine na dan 31.12.2019. godine je iznosila 62.752.737 kuna. Vlastiti izvori financiranja imovine su iznosili 55.276.880 kuna. U izvorima financiranja imovine vlastiti izvori sudjeluju s 88%. Obveze prema financijskim institucijama su iznosili 1.193.265 kuna ili 2% ukupnih obveza (Tablica 12). Općina je nisko zadužena te raspolaže s visokim kapacitetom zaduživanja i financiranja razvojnih projekata.

Tablica 12: Pregled imovine i obveza Općine na dan 31.12.2019.

u HRK	31.12.2019	%
UKUPNA IMOVINA	62.752.737	100
Nefinancijska imovina	60.205.126	96
<i>Neproizvedena materijalna imovina</i>	<i>12.721.763</i>	<i>20</i>
<i>Građevinski objekti</i>	<i>46.120.478</i>	<i>73</i>
<i>Oprema i uređaji</i>	<i>527.854</i>	<i>1</i>
<i>Umjetička djela</i>	<i>92.000</i>	<i>-</i>
<i>Nematerijalna imovina</i>	<i>743.031</i>	<i>2</i>
Financijska imovina	2.547.611	4
<i>Novac na računu i danim depozitima</i>	<i>543.716</i>	<i>1</i>
<i>Dionice i udjeli u poduzećima</i>	<i>1.577.500</i>	<i>2</i>
<i>Potraživanja</i>	<i>426.395</i>	<i>1</i>
UKUPNE OBVEZE	62.752.737	100
<i>Obveze za materijalne rashode</i>	<i>4.061.826</i>	<i>7</i>
<i>Obveze za kredite</i>	<i>1.193.265</i>	<i>2</i>
<i>Obveze za nabavu nefinancijske imovine</i>	<i>2.220.766</i>	<i>3</i>
<i>Vlastiti izvori</i>	<i>55.276.880</i>	<i>88</i>

Izvor podataka: financijski izvještaji Općine

S ciljem realizacije prioriteta i razvojnih projekata predloženih u nastavku dokumenta, s obzirom na financijski položaj Općine će na optimalan način moći koristiti sredstva iz sljedećih izvora:

- proračun Općine
- kreditni izvori HBOR s namjenom financiranja razvojnih projekata JLS
- nacionalne potpore
- potpore iz EU fondova (Europski fond za regionalni razvoj, Europski agrikulturni fond za ruralni razvoj).

Analiza financijskog položaja Općine pokazuje kontinuirani rast izvornih prihoda u proteklih pet godina, stabilnost viškova prihoda nad rashodima te povećavanje vlastitih izvora financiranja, odnosno akumuliranih viškova koji omogućavaju ulaganja u razvojne projekte.

3.7 SWOT analiza

U ovom poglavlju je prikazan sažetak SWOT analize, dakle analize slabosti i jakih strana te prilika i prijetnji u provedi plana razvoja Općine u razdoblju 2021-2027. godina.

SWOT analiza predstavlja jednu od podloga za definiranje razvojne strategije za naredno razdoblje te utvrđivanje prioriteta intervencije.

SNAGE	SLABOSTI
Gospodarstvo i turizam	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blizina i dobra prometna povezanost s razvijenim regijama u EU 	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poduzetnička tradicija i relativno povoljno poduzetničko okruženje u Varaždinskoj županiji i susjednim općinama u Sloveniji ▪ Prirodni i poljoprivredni potencijali pogodni za razvoj ekološke proizvodnje i ruralnog turizma ▪ Dva međunarodna granična prijelaza na području Općine ▪ Kulturno i povijesno nasljeđe pogodno za razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti kao pokretača lokalnog razvoja ▪ Kvalitetna općinska uprava ▪ Kvalitetno planiranje razvoja i razvojnih projekata ▪ Niska razina registrirane nezaposlenosti (što je istovremeno i snaga i slabost) ▪ Relativno veliki broj obrta, mikro i malih poduzetnika koji uz odgovarajuće potpore mogu ostvariti rast poslovanja i zaposlenosti u budućnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno razvijena gospodarska infrastruktura i manjak kvalitetnih radnih mjesta ▪ Dnevne i tjedne migracije radno sposobnih stanovnika ▪ Nedovoljno razvijena turistička infrastruktura ▪ Nedovoljno razvoja infrastruktura širokopojsnog pristupa Internetu ▪ Niska razina uključenosti OPG u trend ruralnog turizma ▪ Nedovoljna marketinška vidljivost Općine kao odredišta za domaća i međunarodna ulaganja ▪ Nedovoljna marketinška vidljivost Općine kao turističke destinacije ▪ Nedovoljna uređenost središta Općine i nerazvijenost ponude javnih usluga koje bi osigurale pretvaranje Općine u "mjesto poželjno za život" ▪ Niska razina zaposlenosti radno-aktivnog stanovništva ▪ Niska razina registrirane nezaposlenosti (što je istovremeno i snaga i slabost)
--	---

Obrazovanje , društveni razvoj i kultura

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relativno razvijena infrastruktura za predškolski odgoj djece ▪ Relativno razvijena infrastruktura primarne zdravstvene zaštite ▪ Relativno veliki broj udruga ▪ Pozitivna demografska kretanja u posljednjih 10 godina 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izostanak strukturiranog središta Općine kao centra pružanja ruralnih usluga ▪ Nerazvijeno strukovno i cjeloživotno obrazovanje ▪ Nedostatak kulturnih ustanova i institucija za razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti kao pokretača razvoja i zapošljavanja ▪ Unatoč relativno velikom broju udruga civilni život nije dovoljno razvijen
--	--

Prometna i komunalna Infrastruktura

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvijena prometna infrastruktura koja povezuje Općinu s županijskim središtem i sa drugim važnijim kulturnim i gospodarskim središtima u zemlji i susjednim državama ▪ Razvijena komunalna infrastruktura u dijelu opskrbe električnom energijom, vodom i plinom ▪ Izvedenost mreže vodoopskrbnih cjevovoda i hidranata na gotovo cijelom području Općine ▪ Uspostavljeni sustavi za upravljanje otpadom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sustav odvodnje i pročištača otpadnih voda nije dovoljno razvijen – projekt aglomeracije Varaždin u tijeku ▪ Sustav upravljanja otpadom nije dovoljno razvijen te se stvaraju neovlaštena odlagališta – potrebna su unapređenja ▪ Na području Općine nije uspostavljen sustav lokalne mobilnosti ▪ Na području Općine nalazi se samo jedno postrojenje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora
PRILIKE	PRIJETNJE
Gospodarstvo i turizam	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Članstvo u Europskoj uniji otvara nove prilike za razvoj Općine kroz tzv. konvergencijske učinke koji će biti snažniji u jedinicama lokalne samouprave koje su bliže razvijenim europskim regijama ▪ Dostupnost kohezijskih fondova EU ▪ Daljnji razvoj poduzetničkih zona i privatnog poduzetništva u Općini ▪ Prilike razvoja poljoprivrednih djelatnosti i ruralnog turizma ▪ Poticanje razvoja turističkih usluga više dodane vrijednosti (zdravstveni turizam, wellness turizam, aktivni turizam, sportski turizam, agro-etno turizam, eno – gastro turizam, kulturni turizam) ▪ Porast potražnje za različitim oblicima ruralne turističke ponude i aktivnog odmora u EU ▪ Mogućnosti razvoja malih i srednjih poduzeća u kontekstu mogućnosti koje pružaju kohezijski fondovi EU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno razvijen apsorpcijski kapacitet poduzetnika i nedovoljno razvijeno poduzetništvo ▪ Izostanak odgovarajućih poticajnih vladinih mjera kojima bi se ohrabрили poduzetnici na ulaganja ▪ Siva ekonomija ▪ Usporeni oporavak i produljena kriza izazvana pandemijom koronavirusa u 2020. g. ▪ Nedovoljno razvijena turistička ponuda u Općini s obzirom na kapacitete smještajnih objekata, diverzifikaciju vrsti smještajnih objekata, komplementarne turističke sadržaje, ponuđene specifične oblike turizma (zdravstveni turizam, wellness turizam, aktivni turizam, sportski turizam, eno – gastro turizam, MICE turizam, kulturni turizam – odnosno glazbena, kazališna i slična umjetnička događanja) ▪ Izostanak organizirane turističke aktivnosti

Obrazovanje , društveni razvoj i kultura

- Mogućnosti razvoja obrazovne i kulturne infrastrukture koja bi se mogla sufinancirati iz kohezijskih fondova EU
- Prilike razvoja sekundarnog i tercijarnog strukovnog i usmjerenog obrazovanja te cjeloživotnog učenja kao pokretača ekonomskog razvoja
- Partnerski EU projekti
- Razvoj kulturnog i kreativnog turizma kao jednog od prioriteta Strategije EU 2020
- Odljev obrazovanih kadrova i talenata u urbana središta i razvijene zemlje EU – prijeteći nedostatak talenata
- Neadekvatno obrazovanje (u skladu s potrebama tržišta rada)

Prometna i komunalna Infrastruktura

- Modernizacija komunalne i cestovne infrastrukture (nerazvrstane ceste) koju će Općina moći kandidirati za sufinanciranje iz kohezijskih fondova EU do 100% intenziteta
- Razvoj obnovljivih izvora energije i mogućnosti energetske samodostatnosti Općine koja će se također moći kandidirati za sufinanciranje iz kohezijskih fondova EU
- Gradnja reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u gospodarenju komunalnim otpadom
- Mogućnosti izgradnje digitalne mreže na području Općine koja će se moći sufinancirati iz kohezijskih fondova EU
- Mogućnosti razvoja infrastrukture za razvoj posebnih oblika turističke ponude s uslugama više dodane vrijednosti
- Visoka razina intenziteta tranzitnog robnog cestovnog prometa koji može ugroziti razvojne prioritete
- Onečišćenje prirodnih resursa uslijed nepročišćavanja otpadnih voda
- Opasnost od zagađivanja prirodnih resursa zbog nedovoljne discipline i ekološke pismenosti stanovnika Općine

3.8 Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti

Osim analize sadašnjeg stanja i dosegnute razine razvijenosti, te financijske i SWOT analize, u okviru procesa izrade ovog dokumenta provedena je i usporedna analiza pokazatelja razvijenosti Općine u odnosu na jedinice lokalne samouprave slične veličine u Hrvatskoj i susjednim europskim zemljama (Slika 14).

Slika 14: Usporedna analiza razvojnih pokazatelja Općine i izabranih JLS

	SV. JURIJ OB ŠČAVNICI (SLO)	GORIŠNICA (SLO)	LOIPERSDORF (A)	NOVIGRAD CITTANOVA (HR)	SV. JURAJ NA BREGU (HR)	CESTICA (HR)
BROJ STANOVNIKA	2.883	4.050	1.841	4.345	5.090	5.806
PRORAČUN / UKUPNI PRIHODI (2019)	€ 3,1 mil.	€ 5,6 mil.	€ 4,1 mil	€ 7,1 MIL.	€ 1,7 MIL.	€ 2,5 MIL.
PRIHODI PO STANOVNIKU	€ 1.070	€ 1.380	€ 2.227	€ 1.634	€ 338	€ 426
BROJ ZAPOSLENIH (10/2019)	1.326	1.786	959	2.330	586	1.057
STOPA ZAPOSLENOSTI	62%	63%	73%	76%	20%	27%
BROJ NEZAPOSLENIH (12/2019)	180	117	87	89	62	42
BDP / STANOVNIKU (2018)	€ 13.800	€ 16.800	€ 28.060	€ 14.100*	€ 9.700*	€ 9.700*
INDEKS (NACIONALNA EKONOMIJA = 100)	67%	80%	75%	126%	85%	85%
INDEKS (EU27= 100)	49%	60%	114%	77%	35%	35%

Izvori: Eurostat, SURS Slovenije .DSZ, HZMO,HZZ, izračun T&MC Group; * procjena

Usporedna analiza pokazatelja razvijenosti ukazuje na određeno zaostajanje i razvojni jaz u odnosu na jedinice lokalne samouprave u Sloveniji i Austriji. Posebno je važna usporedba s lokalnim jedinicama u slovenskoj Podravskoj regiji s kojom Općina graniči. Općina Gorišnica se nalazi u Podravskoj kohezijskog regiji Republike Slovenije, između granice s Republikom Hrvatskom i Ptujom. Ova slovenska općina ima sličan broj ukupnih i radno aktivnih stanovnika. Dosegla je razinu od 80% razvijenosti Slovenije i 60% razvijenosti EU. U ovoj općini djeluje oko 250 poduzetnika koji su 2018. godine ostvarili ukupan prihod od oko € 65,3 milijuna. Prosječna neto plaća u ovoj općini je prema podacima Statističkog ureda Republike Slovenije (SURS) iznosila oko € 900. Snažna ekonomska aktivnost u ovoj usporedivoj lokalnoj jedinici je rezultirala visokim proračunskim prihodima koji su u 2019. iznosili € 5,6 milijuna ili € 1.380 po stanovniku.

Ako se usporede pokazatelji razvijenosti Općine s izabranim jedinicama lokalne samouprave u kontinentalnim i jadranskim županijama Republike Hrvatske, vidljive su razlike u razvijenosti. Usporedna analiza razvijenosti je pokazala potrebu za ubrzanjem ekonomskog razvoja Općine, s jedne strane, te s druge strane mogućnosti realne konvergencije prema razvijenim regijama EU.

3.9 Glavne razvojne potrebe

Analiza sadašnjeg stanja je ukazala na glavne razvojne potrebe Općine u razdoblju 2021-2027. godina koje se mogu sažeti u tri točke, prema slijedećem:

- 1) Ubrzavanje ekonomskih aktivnosti i **stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta** na području Općine, u cilju zadržavanja **ljudskog kapitala** predstavlja **prioritetnu razvojnu potrebu** za razdoblje 2021-2027. godina
- 2) **Promjena gospodarske strukture** prema dugoročno održivim ekonomskim aktivnostima u kontekstu **Smart City/ Smart Village** razvojne paradigme je također jedna od tri najvažnije razvojne potrebe. Za stvaranje dinamičnije gospodarske strukture, koja će biti prilagođena promjenama u okruženju, nužna je intervencija jedinice lokalne samouprave, odnosno ulaganja u **poduzetničku, ICT i turističku infrastrukturu**. Razvijena poduzetničke i ICT infrastruktura predstavlja pretpostavku za privlačenje inozemnih poduzetnika u suvremenom industrijskom sektoru (Industrija 4.0) te inkubaciju lokalnih poduzetnika koji će svoje poslovanje temeljiti na tehnologijama i znanju.
- 3) Uz razvoj nove gospodarske strukture koja će stvarati kvalitetna i dugoročno održiva radna mjesta, nužno je **razviti sportsku, kulturnu i društvenu infrastrukturu** te uspostaviti "pametne" sustave pružanja ruralnih usluga.

4 CESTICA PAMETNA OPĆINA 2027 – VIZIJA I CILJEVI

Analiza sadašnjeg stanja je ukazala na glavne razvojne potrebe Općine u razdoblju 2021-2027. godine, odnosno potrebe ubrzanja socio-ekonomskog razvitka. Ubrzavanje lokalnog razvoja je moguće ostvariti aktiviranjem raspoloživih potencijala u kombinaciji s novim tehnologijama i potporama iz europskih kohezijskih fondova.

4.1 Vizija i glavni ciljevi razvoja do 2027. godine

Temeljna razvojna vizija u razdoblju 2021-2027. godina je osiguravanje pretpostavki za ubrzan razvoj kojim će se omogućiti stvaranje kvalitetnih radnih mjesta te povećavanje kvalitete lokalnih usluga uz očuvanje okoliša i prirodnih potencijala koji će privlačiti posjetitelje i omogućiti razvoj turizma.

Ovaj strateški plan razvoja Općine za razdoblje do 2027. g. predstavlja strategiju ostvarivanja temeljne razvojne vizije. Principi na kojima će Općina graditi svoj razvoj i napredak su: „pametna općina“; „pametno gospodarstvo“ i održivi razvoj. Kapital Općine, fiskalni kapacitet s kojim Općina raspolaže i potpore iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, Općina (kao jedinica lokalne samouprave) iskoristit će za ulaganja u razvojne projekte koje će pokretati samostalno i u suradnji s privatnim investitorima kako bi se ostvarili glavni razvojni ciljevi u razdoblju do 2027. godine.

4.1.1 Glavni strateški ciljevi Općine do 2027. godine

Na temelju analize postojećeg stanja, raspoloživih razvojnih potencijala i razvojnih potreba, definirani su slijedeći glavni strateški ciljevi koje Općina želi ostvariti u razdoblju 2021 – 2027. godina:

1. **Ubrzati ekonomski razvitak** i stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta kroz ulaganja u poduzetničku infrastrukturu za razvoj "pametne ekonomije" na području Općine
2. **Izgraditi infrastrukturne uvjete** za povećavanje ponude smještajnih kapaciteta te razvoj turizma i agro- turizma
3. **Unaprijediti sustav obrazovanja** na području Općine kroz ulaganja u infrastrukturu srednjeg obrazovanja, pokretanje visokog usmjerenog obrazovanja u funkciji "pametne ekonomije" i uspostavu sustava cjeloživotnog i digitalnog obrazovanja
4. **Unaprijediti uvjete za život** u Općini kroz ulaganja u kulturnu, društvenu i sportsku infrastrukturu.
5. **Unaprijediti javne, komunalne i ostale ruralne) usluge** kroz ulaganja u digitalnu infrastrukturu, digitalizaciju javnih i komunalnih usluga te poticanje ulaganja u razvoj sustava digitalne transformacije opskrbe i lokalne mobilnosti
6. **Razviti lokalnu proizvodnju i distribuciju energije** iz obnovljivih izvora, povećati ukupnu energetske učinkovitost javnih i privatnih potrošača, unaprijediti zaštitu i očuvanje okoliša – "zelena agenda za Općinu"

4.1.2 Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Općine

Ovim se planom predviđa da će se lokalni ekonomski razvoj Općine bi se u razdoblju do 2027. godine odvijao po stopama višim od prosječnih stopa rasta BDP-a u Republici Hrvatskoj. Jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji su, za razliku od lokalne jedinica u ostalim županijama kontinentalne i jadranske Hrvatske, ostvarivale ubrzani socio-ekonomski rast brži o prosjeka rasta nacionalnog gospodarstva. To je ostvareno ubrzavanjem rasta u svim gospodarskim sektorima, ne samo u turističkom sektoru. Ovim se planom razvoja Općine predviđa sličan scenarij, te se planira ubrzavanje lokalnog razvoja po stopama iznad državnog prosjeka.

Slika 15: Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Općine do 2027. godine

Izvor: T&MC Group

Ubrzavanjem socio-ekonomskog razvoja i otvaranjem kvalitetnih radnih mjesta, Općina će unaprijediti kvalitetu života na svome području te će zadržati i blago povećati broj stanovnika, odnosno zaustaviti dnevne i tjedne migracije. Broj zaposlenih na području Općine će se povećati za 60%, te će se povećati stopa zaposlenosti. BDP po stanovniku će se približiti državnom prosjeku. Razlika prema prosjeku EU će se također smanjiti. Kao rezultat otvaranja bolje plaćenih radnih mjesta, doći će do značajnog povećavanja izvornih prihoda općinskog proračuna.

4.2 Strateški razvojni koncept „Cestica – pametna općina 2027“

Ovaj plan razvoja Općine predviđa primjenu koncepta „pametno selo / pametna općina“ (Slika 16). Lokalni razvoj temeljen na ovom konceptu pretpostavlja povećano korištenje digitalnih

tehnologija u poduzetničkim djelatnostima, poljoprivredi te komunalnim i drugim javnim uslugama, kao i "pametnim" razvojnim projektima koji će osigurati dugoročno održiv ubrzani socio-ekonomski razvitak i ostvarivanje strateških ciljeva.

Slika 16: Strateški razvojni koncept "Cestica – pametna općina 2027"

Izvor: European Network for Rural Development, prilagodba: T&MC Group

Osim primjene digitalnih tehnologija, Općina će kao "pametna općina" ulagati u poduzetničku infrastrukturu (poduzetnički park, inkubator) namijenjenu privlačenju investitora u sektorima novih i zelenih tehnologija ("pametno gospodarstvo").

Poljoprivredna proizvodnja predstavlja također područje u kojem će primjena digitalnih tehnologija ("pametna poljoprivreda") omogućiti podizanje produktivnosti i dohoda obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Općina će uz "pametnu poljoprivredu" poticati ulaganja u smještajne kapacitete u okviru OPG-a te na taj način razvijati agro-turizam na svom području.

U cilju privlačenja talenata na svoje područje, kao važnog činitelja u procesu digitalne transformacije, Općina će poticati izgradnju stanova namijenjenih iznajmljivanju mladim bračnim parovima i potrebnim kadrovima te pokrenuti trend energetske obnove postojećeg stambenog fonda te ugrađivanje "zelenih" tehnologija u zgrade u cilju štednje energije i zaštite okoliša ("pametno stanovanje")

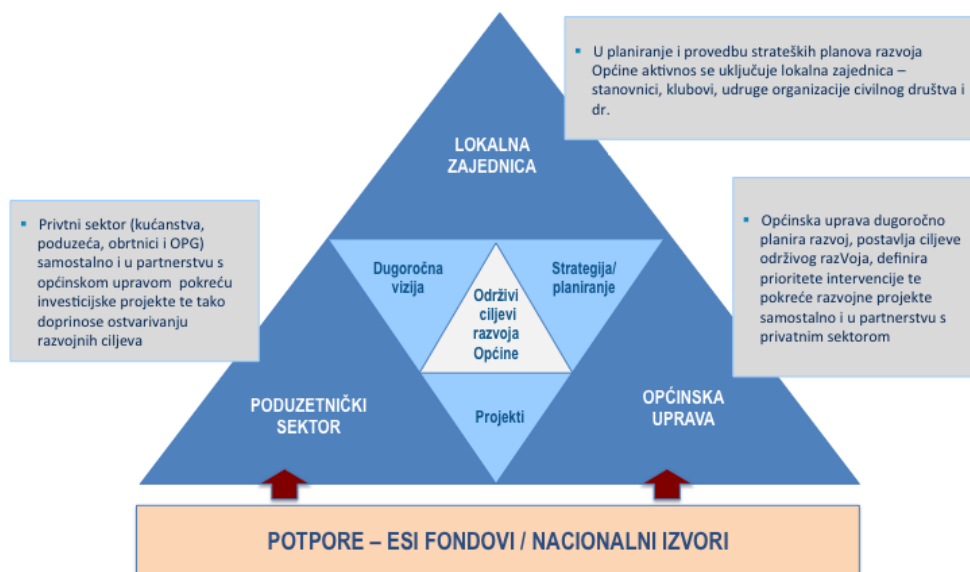
Općina će ulagati u obrazovnu infrastrukturu u cilju razvoja strukovnog i visokog obrazovanja, te cjeloživotnog učenja u cilju unapređenja obrazovne strukture svojih stanovnika (**”pametni stanovnici”**).

Digitalizacija općinske uprave, komunalnih i drugih ruralnih usluga predstavlja vrlo važno područje djelovanja u okviru koncepta **”pametna općina”**. Usluge koje pružaju Općina i komunalna poduzeća će biti dostupne stanovnicima putem digitalnih kanala komunikacije. Posebno će se razvijati dostupnost socijalnih i zdravstvenih usluga, te osigurati njihova puna mobilnost i približavanje stanovnicima Općine.

U cilju unapređenja uvjeta življenja, Općina će ulagati u društvenu i digitalnu infrastrukturu u cilju razvoj različitih usluga koje danas postoje u urbanim područjima ali ne i u ruralnom prostoru. Poseban naglasak će biti na razvoju digitaliziranih usluga **javne lokalne mobilnosti** i **opskrbe kućanstava** u svim naseljima na području Općine.

Općina će stvoriti pretpostavke za ulaganja privatnog sektora u kapacitete za proizvodnju i distribucije **energije iz obnovljivih izvora** na svom području, te na taj način osigurati svoju energetska neovisnost.

Slika 17: *Strateški model za provedbu plana ”Cestica – pametna općina 2027”*

Izvor: T&MC Group

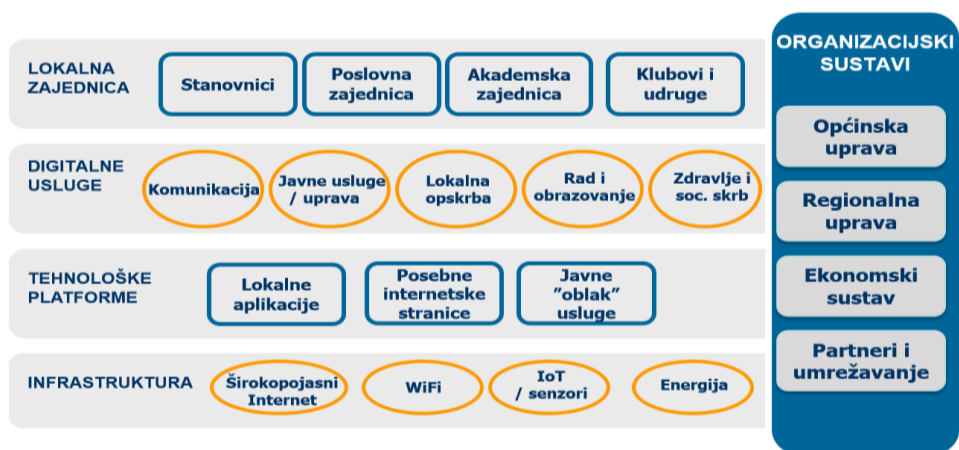
Za uspješnu provedbu plana razvoja Općine u razdoblju 2021-2027. godina, temeljenog na konceptu **”pametna općina”**, potrebno je razviti partnerstvo općinske uprave i poduzetničkog sektora te uključiti lokalnu zajednicu (Slika 17).

Općina preuzima odgovornost strateškog planiranja razvoja, pripreme kapitalnih projekata i ulaganja u infrastrukturu sukladno izabranim prioritetima intervencije. U fazi realizacije planiranih razvojnih projekata, Općina ulazi u razne oblike javno-privatnog partnerstva s privatnim investitorima.

4.2.1 Primjena digitalnih tehnologija u razvoju Općine

Lokalni razvoj temeljen na konceptu "pametna općina" oslanja se na primjenu digitalnih tehnologija kao horizontalne, infrastrukturne sastavnice te kao podloge za "pametna" razvojna rješenja. Pojam digitalnih tehnologija obuhvaća informacijsko – komunikacijske tehnologije, osobito širokopojasni Internet i povezane tehnologije, korištenje "tehnologija u oblaku" (*engl.: clouding technologies*), različite senzore koji povezuju stvari s digitalnim sustavima putem Interneta (*engl: Internet of Things – IoT*) te aplikacije za mobilne uređaje ,koja postaju kontaktne točke pristupa stanovnika Općine, poslovne zajednice i turista s pružateljima javnih, obrazovnih i ruralnih usluga. Primjenom digitalnih tehnologija u razvoju Općine, stvara se svojevrsan digitalni eko-sustav kojim se podiže razina korištenja raspoloživih razvojnih potencijala te ubrzava lokalni razvoj (Slika 18)

Slika 18: Digitalni eko-sustav "pametne" općine

Izvor: Fraunhofer Institut / prilagodba T&MC Group

U digitalnom eko-sustavu tehnološka infrastruktura predstavlja temeljnu pretpostavku za razvoj "pametne općine". Širokopojasni pristup Internetu s brzinama iznad 100 Mbit/ s omogućava stvaranje pretpostavke za digitalnu transformaciju i ubrzanje razvoja Općine. Lokalne WiFi mreže omogućavaju jednostavan i besplatan pristup Internetu, digitalnim aplikacijama i različitim digitaliziranim uslugama. Senzori povezuju stvari s aplikativnim rješenjima. Važna tehnološka sastavnica digitalnog eko-sustava postaje lokalno proizvedena energija iz obnovljivih izvora.

Tehnološke platforme na koje se nadograđuju lokalna aplikativna rješenja mogu biti internetske stranice Općine i/ili posebni portali koji se kreiraju kod pružatelja internetskih usluga ili na rješenjima "u oblaku".

Na temelju razvijenih digitalnih platformi se mogu digitalizirati različite usluge koje pružaju Općina, komunalna poduzeća i ostali dionici digitalnog eko-sustava, poput obrazovnih institucija, zdravstvenih ustanova i privatnih komercijalnih ponuditelja usluga.

U općinski digitalni eko-sustav se uključuju se kao korisnici stanovnici Općine, turisti, poduzetnički sektor, obrazovni sektor, klubovi i udruge.

4.2.2 *Strateški koncept razvoja ruralnog turizma*

Brojne studije i istraživanja ukazuju na razvoj i velike potencijale rasta ruralnog turizma. Ovaj tip turističke ponude se ubrzano razvija te predstavlja značajnu komponentu ukupnog lokalnog razvoja. Prema opće prihvaćenoj definiciji, ruralni turizam se definira kroz turističku valorizaciju poljoprivrednih i seoskih prostora, prirodnih potencijala, kulturno-povijesne i graditeljske baštine, lokalnih proizvoda i tradicijske kulture. Razvoj turističke infrastrukture i turističkih usluga može dati značajan doprinos održivom razvitku i biti dio procesa suvremene integracije života u gradu s ruralnim prostorom.

Razvoj ruralnog turizma na području Općine je značajan budući da:

- može predstavljati dopunski izvor prihoda kroz prodaju vlastitih proizvoda "na kućnom pragu" i pružanja različitih usluga;
- potiče razvoj infrastrukture;
- potiče održavanje tradicijskih običaja, gastronomske tradicije i kulturnih aktivnosti u seoskim područjima; te
- ima utjecaj na životni stil i uvjete života u ruralnim područjima budući da približava ruralni i urbani stil života.
-

Iz pogleda turista, ponuda usluga ruralnog turizma na području Općine može biti privlačna zbog slijedećih prednosti u odnosu na tradicionalne turističke destinacije uz more:

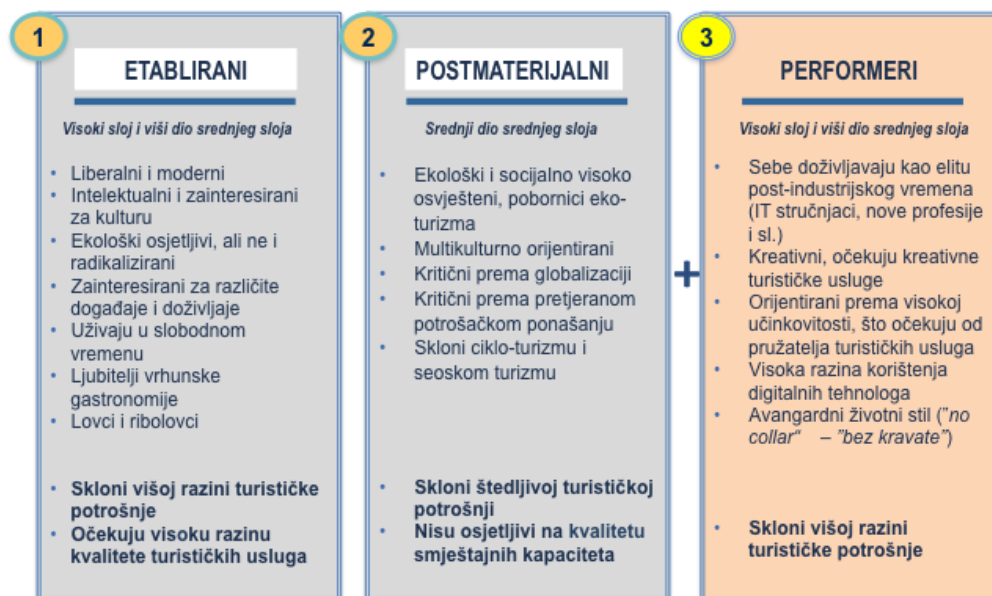
- seoski turizam nudi atraktivan i opuštajući turistički doživljaj, u prirodnom i očuvanom okruženju;
- pruža mogućnost upoznavanja ljudi i običaja u njihovom prirodnom okruženju;
- pruža mogućnosti uključivanja u poljoprivredne radove (na primjer: obrada vinograda i berba grožđa, svinjokolja i sl.) i druge lokalne aktivnosti;
- omogućava upoznavanje s tradicionalnim životom, obrtima i gastronomskom tradicijom;
- domaćim turistima omogućava upoznavanje s ovim dijelom vlastite zemlje;

- omogućava prolaznim turistima zadržavanje nekoliko dana na njihovom putovanju iz srednje prema jugoistočnoj Europi.

Općina je započela s unapređenjem turističke infrastrukture kroz planiranje izgradnje kampa i naselja mobilnih kuća na svom zemljištu u naselju Cestica, u blizini dvorca Križovljan grad i parka prirode Mura – Drava. Realizacija ovog projekta će povećati ponudu smještajnih kapaciteta na području Općine, te će prema očekivanjima povećati interes za ulaganja kućanstava u ponudu usluga seoskog turizma na svojim obiteljskim gospodarstvima.

Općina planira razvijati seoski turizam na svom području na temelju dobre prakse razvoja ruralnog turizma u Sloveniji, Austriji i Mađarskoj te privlačiti one segmente turista koji dolaze u ruralna područja ovih zemalja. Pomurska regija u Sloveniji je tako 2019. godine ostvarila 331.300 dolazaka turista koji su ostvarili 1.053.900 noćenja. U ovu europsku makro-regiju, kojoj po svom geografskom položaju pripada i Općina, dolaze novi segmenti emitivnog turističkog tržišta iz zapadne Europe (Slika 19).

Slika 19: Segmentacija turista u panonsko-podunavskoj regiji

Izvor: T&MC Group

Panonsko-podunavsku regiju, koja je postala privlačna turistima kroz svoju ponudu zdravstvenog, kulturnog i ruralnog turizma, posjećuju etablirani turisti s višom kupovnom moći u odnosu na turiste koji posjećuju odredišta u primorskim područjima. Turisti iz ovog segmenta, posebno oni koji dolaze iz Njemačke, zahtijevaju diversificiranu ponudu usluga ruralnog turizma visoke kvalitete smještaja i gastronomije, lokalnih događaja i festivala te kulturnih aktivnosti.

Osim etabliranih turista, podunavsku regiju posjećuju post-materijalni, odnosno ekološki i socijalno osviješteni turisti, skloni eko-turizmu. Ovaj segment turističke potražnje je sklon biciklizmu i autentičnim seoskim iskustvima.

Uz ova dva najznačajnija segmenta turista koji dolaze u panonsko-podunavsku turističku regiju, zamjetan je rast dolazaka turista iz segmenta tzv. "performera", odnosno turista koji sebe smatraju elitom u post-industrijskom dobu, sklonih korištenju digitalnih tehnologija i visokoj razini turističke potrošnje.

Općina će u strateškom razdoblju 2021-2027. godina ulagati u razvoj turističke infrastrukture i poticati razvoj ruralnog turizma sukladno temeljnom strateškom konceptu prikazanom u Slici 20.

Slika 20: Strateški koncept razvoja turizma u Općini za razdoblje 2021-2027.

Izvor: T&MC Group

Koncept razvoja turizma u Općini se sastoji od tri ključne sastavnice:

- 1) **izletnički, rekreativni, lovni, city-break i cyclo-turizam** - za razvoj ovih turističkih proizvoda postoje prirodni potencijali, ali će biti potrebno planirati intervenciju u cilju poticanja ulaganja u smještajne kapacitete;
- 2) **eno-gastro i agro-turizam** (turizma u sklopu OPG-a), te tranzitnog turizma – za razvoj ovog segmenta lokalnog turizma je potrebno poticati ulaganja seoskih kućanstava u smještajne kapacitete i ponudu gastronomske ponude; te

- 3) turizam doživljaja** lokalnih tradicijskih običaja i kulturnih događaja – u okviru ove sastavnice strateškog koncepta razvoja turizma na području Općine biti će potrebno investirati u uređenje prostora za održavanje različitih događaja i festivala na otvorenom te zatvorenih prostora za smještaj i odvijanje kulturnih sadržaja.

Osim ulaganja u turističku infrastrukturu i smještajne kapacitete, za uspješan razvoj turističkih aktivnosti na području Općine potrebno je pokrenuti nekoliko projekata digitalnog turističkog marketinga i upravljanja turističkom destinacijom.

4.2.3 Strateški koncept "energetski neovisna općina"

Vrlo važna sastavnica razvojnog koncepta „pametna općina” je lokalna proizvodnja energije. Sve veći broj lokalnih jedinica u EU postaju energetski potpuno neovisne, odnosno razvijaju integrirane lokalne sustave proizvodnje i distribucije energije. Pri tome koriste lokalno raspoložive obnovljive izvore energije.

Lokalni sustavi proizvodnje i distribucije električne i toplinske energije, proizvedene u postrojenjima koji se koriste obnovljivim izvorima energije, zadovoljavaju potrebe lokalnih privatnih i javnih potrošača. U proizvodnju energenata uključuje se lokalno stanovništvo i gospodarski subjekti. Viškovi proizvedene energije puštaju se u visokonaponske prijenosne sustave.

Općina će u ovom strateškom razdoblju pripremati pretpostavke za poticanje proizvodnje električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije.

5 PODRUČJA DJELOVANJA I PRIORITETI INTERVENCIJE

Za ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva i ovim planom definiranog strateškog koncepta "Cestica – pametna općina 2027" potrebna je intervencija odnosno proaktivno djelovanje jedinice lokalne samouprave i regionalne uprave u područjima njihove odgovornosti. Naime, oslanjanje samo na spontani razvoj i politike koje provodi vlada Republike Hrvatske u proteklim razdobljima je rezultiralo sporijim socio-ekonomskim razvitkom Općine u odnosu na državni prosjek i osobito u odnosu na usporedive lokalne jedinice u susjednim regijama Slovenije i Austrije. U tom smislu je nužna intervencija Općine, kojoj su na raspolaganju politike ruralnog i regionalnog razvoja EU, odnosno potpore iz europskih strukturnih i kohezijskih fondova.

Razvojne strateške mjere i ključni razvojni projekti moraju biti visokog intenziteta kako bi mogli ostvariti planirane učinke. Neće biti moguće istovremeno intervenirati u svim područjima, niti zadovoljiti u kratkom roku sve razvojne potrebe. Zbog toga je nužno izabrati prioriteta strateška područja djelovanja, odnosno prioritete intervencije i prema njima definirati specifične operativne ciljeve, i, konačno, definirati i katalogizirati implementacijske projekte koji će biti kandidirani za sufinanciranje iz EU fondova.

5.1 Područja djelovanja i prioriteta intervencije

Na temelju analize sadašnjeg stanja, raspoloživih razvojnih potencijala i definiranih razvojnih potreba, ovim se dokumentom na temelju koncepta „pametna općina“ definiraju se sljedeća strateška područja djelovanja i prioriteta intervencije u razdoblju 2021-2027. godina:

1. **Gospodarstvo, poduzetništvo i radna mjesta** – u ovom su području potrebne intervencije u postojećoj gospodarskoj strukturi u cilju stvaranja "pametne" lokalne ekonomije i kvalitetnih radnih mjesta. Ova se intervencija planira kroz ulaganja u poduzetničku, turističku i digitalnu infrastrukturu te povezivanje s akademskom zajednicom.
2. **Društvena infrastruktura i uvjeti života** – intervencije u ovom području su povezane s nastavkom izgradnje i uređenjem središta Općine u naselju Cestica u kojem bi se koncentrirala infrastruktura za pružanje kulturnih, socijalnih i drugih ruralnih usluga te obrazovna i sportska infrastruktura, kao i ulaganjima u društvenu i odgojno obrazovnu infrastrukturu na području općine Cestica te povećanjem kvalitete života svih stanovnika općine.
3. **Općinska uprava i komunalne usluge** – u ovom području će Općina prioriteta intervenirati kroz projekte digitalizacije općinskih i komunalnih usluga, razvoja digitalnih platformi i aplikativnih rješenja za različite digitalizirane usluge, projekte lokalne mobilnosti i mobilnih socijalnih i zdravstvenih usluga, te izgradnju i modernizaciju komunalne infrastrukture.
4. **Prostor, okoliš i energija** – Općina će u ovom području intervenirati kroz projekte "pametnog" i održivog planiranja prostora, „urbanizacije sela“, unapređenja sustava zbrinjavanja otpada i zaštite okoliša te razvoj sustava lokalne proizvodnje i distribucije energije, kao i ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i promicanje OIE.

Kao glavni instrumenti intervencije u gornjim područjima djelovanja će biti kapitalni i ostali implementacijski projekti koje će pokretati Općina samostalno i/ili u suradnji s privatnim partnerima i koji će se kandidirati za sufinanciranje iz ESI fondova.

Prioriteti imaju svoju stratešku, prostornu i operativnu dimenziju (operativne ciljeve) te skup (katalog) konkretnih projekata usmjerenih prema ostvarivanju postavljenih ciljeva.

Gospodarstvo u Općini se danas dominantno temelji na obrtima, mikro i malim poduzećima te obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Kako bi se ostvario strateški cilj promjene gospodarske strukture, stvaranja "pametnog gospodarstva" kvalitetnih radnih mjesta, nužne su intervencije Općine.

U ovom strateškom području djelovanja u razdoblju 2021-2027. Općina planira postići slijedeće operativne ciljeve:

1. dovršiti ulaganja u infrastrukturu "Gospodarske zone Cestica", posebno na lokaciji A, u cilju privlačenja poduzetnika iz područja "Industrija 4.0" koji će otvarati bolje plaćena radna mjesta;
2. izgraditi poduzetnički inkubator / *coworking* prostora namijenjen start-up poduzeća te obrtnika i mikro poduzetnika;
3. jačanje kapaciteta MSP-ova za prijelaz na koncept industrije 4.0;
4. razvoj i unapređenje javne turističke infrastrukture;
5. izgradnja "Kampa Cestica" kao glavne turističke infrastrukture na području Općine;
6. uspostavljanje centra kompetencija u području agro – turizma;
7. poticanje privatnih ulaganja u razvoj smještajnih kapaciteta i ugostiteljske ponude;
8. revitalizacija prirodne, kulturne i povijesne baštine;
9. ulaganja u infrastrukturu širokopojasnog pristupa Internetu; i,
10. umrežavanje lokalnih OPG – a i stvaranje proizvođačkih organizacija.

Strateško područje **društvena infrastruktura i unapređenje kvalitete života** u Općini se naslanja na potrebu za zajedničkim prostorom ruralne zajednice, koja može stanovnicima pruža šire mogućnosti za provođenje slobodnog vremena, uživanje u kulturnim događanjima i festivalima, kao i pristup kulturnim i obrazovnim sadržajima. Javne površine moraju biti uređene na način da odgovaraju potrebama stanovnika, a vizualni izgled javnih površina i stambenih objekata na području Općine mora biti skladan i prilagođen pružanju različitih ruralnih usluga.

U ovom strateškom području se postavljaju se sljedeći operativni ciljevi:

1. modernizacija i izgradnja javne i društvene infrastrukture;
2. urbanističko – arhitektonsko uređenje središnjeg trga Općine u naselju Cestica;
3. dovršavanje izgradnje kulturnog centra uz općinsko središte;
4. Izgradnja središnjeg vanjskog prostora za održavanje događaja i festivala;
5. razvoj i unapređenje odgojno – obrazovne infrastrukture;
6. uređenje središnjeg sportsko – rekreacijskog centra;
7. osnivanje općinske institucije za organizaciju kulturnih događaja i seoskih festivala;
8. uređenje javnih zelenih površina;

9. izgradnja općinskih stanova (socijalno stanovanje);
10. unapređenje kvalitete života ranjivih skupina; i,
11. jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD).

„Pametna“ općinska uprava pruža ključne usluge svojim stanovnicima putem digitalnih tehnologija i time omogućava razinu usluga istovjetnu onoj u urbanim sredinama. Važan cilj je razvoj javne lokalne mobilnosti i mobilnih socijalnih i zdravstvenih usluga. Kako bi se razmijenila iskustva i omogućila učinkovita razmjena resursa među različitim jedinicama lokalne samouprave u ruralnim područjima, potrebno je njihovo međusobno umrežavanje.

U ovom strateškom području postavljaju se sljedeći operativni ciljevi:

1. digitalizacija općinske uprave;
2. izgradnja općinske digitalne platforme ”u oblaku”;
3. digitalizacija i uspostavljanje mobilnih usluga zdravstvene i socijalne skrbi;
4. razvoj sustava lokalne mobilnosti i mobilnog pružanja usluga;
5. unapređenje i digitalizacija komunalnih usluga; i,
6. izgradnja i modernizacija javne komunalne infrastrukture.

Strateško područje djelovanja u **prostoru, okolišu i opskrbi energijom** odnosi se na održivo planiranje ruralnog prostora upravljanje prirodnim resursima, nadzorom procesa i događanja u okolišu te uspostavljanje uvjeta lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

U ovom strateškom području postavljaju se sljedeći operativni ciljevi:

1. unapređenje sustava planiranja prostora – kontinuirano ažuriranje prostornih planova i detaljnih planova uređenja;
2. integrirano urbanističko – arhitektonsko planiranje naselja;
3. razvoj sustava odvodnje koji se temelje na aglomeracijskim projektima;
4. unapređenje sustava zaštite okoliša kroz odvojeno prikupljanje i reciklažu otpada;
5. razvoj lokalne mreže distribucije toplinske energije;
6. poticanje lokalne proizvodnje energije;
7. izgradnja i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje;
8. zaštita i revitalizacija prirodnih resursa;
9. promicanje zelene mobilnosti i transporta; i,
10. energetska obnova zgrada.

5.2 Planiranje i provedba implementacijskih projekata

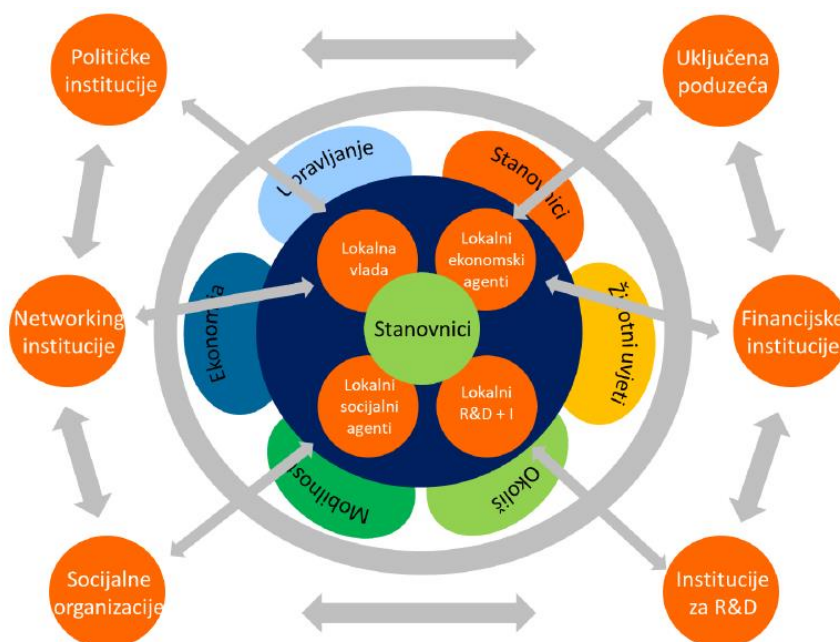
Iskustvo pripreme i provedbe strateških projekata koji se temelje na konceptu ”pametan grad / pametno selo” (istraživački projekt ASCIMER je prikupio relevantne empirijske informacije), ukazuje na sljedeće glavne činitelje uspješnosti (Slika 22):

1. **Uključenost interesnih dionika i definiranje zadataka** - odgovornost i definiranje zadataka (dodjela zadataka svakom interesnom dioniku koji sudjeluje u implementaciji

te dodjela odgovornosti za različite aktivnosti – i moguće neuspjehe – moraju unaprijed biti definirani kako bi se osigurala uspješna implementacija);

2. **Uključenost stanovnika** - kontinuiranost procesa (stanovnici moraju kontinuirano sudjelovati za vrijeme razvoja i trajanja projekata);
3. **Održivost i učinkovitost** - tržišno natjecanje i poticanje lokalnog razvoja (fokus na održivosti je ključna te je bitno omogućiti lokalnim poduzećima natjecanje u nabavi te promoviranje njihovog sudjelovanja u projektima);
4. **Eksternalije** - upravljanje eksternalijama (potrebno je uzeti u obzir moguće pozitivne i negativne učinke te izraditi financijski plan kako bi se eksternalije uravnotežile);
5. **Nadzor i prilagodljivo upravljanje** - nadzor nad implementacijom (nadziranje ove faze ključno je zbog više efikasnosti i prilagodbe procesa promjenama u razvoju te mogućnosti prenosivosti); upravljanje rizicima (potrebno je upravljati rizicima s obzirom na moguće probleme za vrijeme implementacije);
6. **Inovacije i tehnologije** - inovacije u implementaciji (novi pristupi zahtijevaju inovativnu implementaciju kako bi se osigurala uspješnost); IT alati za transparentnost i uključenost stanovnika (IT alati predstavljaju glavnu ulogu u uključenosti i sudjelovanju stanovnika);
7. **Prijenos znanja** - prijenos znanja u implementaciji (u ovoj fazi ključno je promatrati i druga iskustva u području, potrebno je kontaktirati stručnjake i interesne dionike s iskustvom u implementaciji sličnih projekata kako bi se osigurao uspjeh); i,
8. **Vidljivost projekata.**

Slika 21: Model pripreme i provedbe implementacijskih projekata

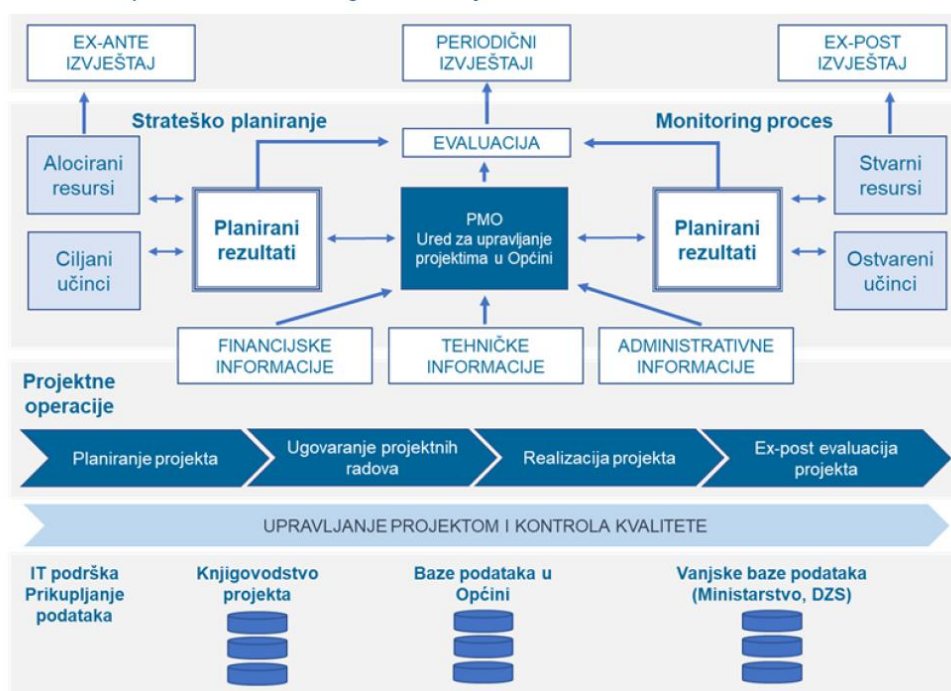
Izvor: ASCIMER – Governance and implementation of Smart City projects in the Mediterranean

Svaki implementacijski projekt ili skupina projekata mora imati svog voditelja i projektni tim. Odgovornosti voditelja projekta i njegovog projektnog tima su sljedeće:

- Izrada projektnog plana;
- Priprema projektne i studijske dokumentacije;
- Izbor optimalnog modela financiranja;
- Izrada prijave za korištenje EU fondova;
- U suradnji sa ostalim nadležnim službama u Općini osiguranje bankarskog međufinanciranja (HBOR, komercijalne banke);
- Organiziranje javne nabave te ugovaranje radova na projektu;
- Upravljanje projektom i uspostavljanje sustava kontrolinga; i
- Osiguranje informiranja i vidljivosti projekta.

Proces i sustav planiranja i monitoringa provođenja strateškog plana razvoja i implementacijskih projekata prikazan je su u Slici 23.

Slika 22: Sustav planiranja i monitoringa provođenja plana razvoja i projekata

Izvor: T&MC Group

Monitoring predstavlja provjeru napretka implementacije i projektnih aktivnosti u odnosu na plan. Proces monitoringa sastoji se od dvije komponente:

1. uspostavljanje sustava prikupljanja informacija , i
2. prikupljanje i obrada podataka.

Sustavno prikupljeni podaci se obrađuju te se izračunaju indikatori. Za proces monitoringa su važne sljedeće grupe ulaznih podataka:

1. financijski podaci - informacije o projektnim budžetima i informacije o utrošenim financijskim sredstvima,
2. empirijski (fizički) podaci - podaci iz kojih se računaju indikatori učinaka,
3. administrativni podaci - informacije o napretku projektnih radova (u kojoj fazi se projekt nalazi).

Cilj obrade podataka je transformacija kvantitativnih podataka u informacije koje su relevantne donositeljima odluka.

Evaluacija je sistematsko i objektivno ocjenjivanje napretka projekta ili kompletnosti projekta nakon njegovog završetka. Procesom evaluacije se ocjenjuju podaci i informacije u cilju pripremanja izvještaja za donositelje strateških odluka. Evaluacija pomaže u donošenju zaključaka u vezi četiri najvažnijih aspekata intervencije:

- strateškog značaja intervencije (projekta),
- efikasnosti korištenja resursa,
- učinku intervencije na ostvarenje postavljenih strateških ciljeva,
- dugoročnoj održivosti intervencije (projekta).

Evaluacija mora pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

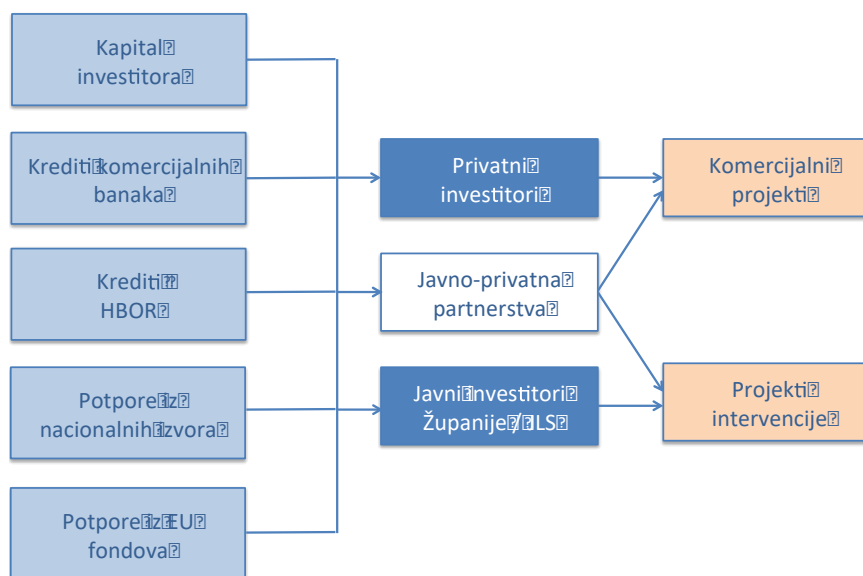
1. je li intervencija imala efekta; ako je koliki je učinak intervencije, pozitivan ili negativan?
2. zašto intervencija proizvodi planirane (i neplanirane) učinke?

Informacije koje su prikupljene u vezi s gornjim aspektima monitoringa predstavljaju bazu za ex-post evaluacijsku analizu.

5.3 Financiranje projekata

Općina će razvojne projekte financirati iz vlastitih i različitih vanjskih izvora financiranja, kako je prikazano u Slici 24.

Slika 23: Model financiranja razvojnih projekata

Izvor: T&MC Group

U višegodišnjem financijskom razdoblju od 2021-2027. godine će projekti jedinica lokalne samouprave biti sufinancirani, jednako kao i u prethodnom razdoblju, iz europskih strukturnih i kohezijskih fondova, odnosno Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog agrikulturnog fonda za ruralni razvoj. Za buduće razdoblje se očekuje slična veličina financijske omotnice. Ugovaranje korištenja strukturnih i kohezijskih fondova će početi već 2021. godine, budući da su se u prethodnom razdoblju razvile odgovarajuće nacionalne institucije za ugovaranje i plaćanje. Osim potpora iz EU fondova, razvojne projekte će biti moguće financirati iz dugoročnih kredita HBOR namijenjenih projektima koje pokreću jedinice lokalne samouprave te krediti komercijalnih banaka.

Javno-privatna partnerstva također predstavljaju model financiranja projekata intervencije.

6 KATALOG RAZVOJNIH PROJEKATA ZA RAZDOBLJE 2021-2027. G.

Područje djelovanja 1: Gospodarstvo, poduzetništvo i radna mjesta

NAZIV PROJEKTA	PODUZETNIČKI INKUBATOR
Broj projekta:	PI – 1.1.
Lokacija projekta:	CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	<p>Budući da je razvoj gospodarstva i stvaranje novih radnih mjesta najvažnija razvojna potreba, izgradnja suvremenog poduzetničkog i obrtničkog inkubatora se predlaže kao najvažniji kapitalni projekt koji će Općina pokrenuti u razdoblju 2021-2027. g. Poduzetnički inkubator bi bio opremljen za potrebe razvoja mikro i malih poduzeća (obrta) u području digitalnih tehnologija u funkciji "pametnog sela" i ostalih kreativnih djelatnosti. Osim odgovarajuće opreme i "coworking prostora", inkubator bi bio opremljen širokopojsnim pristupom Internetu i računalnim kapacitetima.</p>
Opći cilj:	Uspostavljanje nove gospodarske strukture i stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta
Investitor:	Općina Cestica
Planirana vrijednost:	HRK 15,0 milijuna
Vremenski plan:	<p>Projektiranje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • idejni projekt: IV kvartal 2020. • glavni projekt: I-III kvartal 2021. <p>Realizacija : 2022-2023.</p>

NAZIV PROJEKTA	KAMP CESTICA
Broj projekta:	PI – 1.2.
Lokacija projekta:	CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	<p>Općina je u prethodnom razdoblju pokrenula izradu projektne i studijske dokumentacije za izgradnju kampa u Cestici, kao glavne turističke infrastrukture na području Općine</p> <p>Kamp će obuhvatiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uređenje infrastrukture i okoliša • izgradnju mjesta za šatore i kamp kućice • izgradnju sportskog terena i igrališta za djecu • postavljanje 16 mobilnih kućica • izgradnju zajedničkih servisnih objekata <p>U okviru kampa će se uspostaviti turistički informacijski centar i središnja recepcija za smještajne kapacitete u kućama za odmor i ruralnom turizmu</p>
Opći cilj:	Uspostavljanje nove gospodarske strukture i stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta
Investitor:	Općina Cestica
Planirana vrijednost:	HRK 25,0 milijuna
Vremenski plan:	<p>Projektiranje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • glavni projekt: 2019. <p>Realizacija: 2021-2022.</p>

Područje djelovanja 2: Društvena infrastruktura i uvjeti života

NAZIV PROJEKTA	UREĐENJE SREDIŠTA OPĆINE
Broj projekta:	PI – 2.1
Lokacija projekta:	CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	U naselju Cestica se planira integralni urbanističko-arhitektonski projekt uređenje središta Općine u okviru kojeg će se izgraditi javni prostori za okupljanje stanovnika, organiziranje različitih događaja i festivala i pružanje različitih ruralnih usluga
Investitor:	Općina Cestica
Opći cilj:	Unapređenje uvjeta i kvalitete življenja
Planirana vrijednost:	HRK 7,0 milijuna
Vremenski plan	Projektiranje: <ul style="list-style-type: none"> • idejni projekt: IV kvartal 2020. • glavni projekt: I-III kvartal 2021. Realizacija : IV kvartal 2021 III kvartal 2022.

NAZIV PROJEKTA	IZGRADNJA SPORTSKO-REKREACIJSKOG CENTRA
Broj projekta:	PI – 2.2.
Lokacija projekta:	CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	Projekt sportsko-rekreacijskog centra bi obuhvatio ulaganja u sportsku infrastrukturu, odnosno uređenje sportskog igrališta s terenima za održavanje sportova kao što su rukomet, košarka, mali nogomet (teren prekrivenim umjetnom travom), atletskom stazom, svlačionicom i manjim tribinama
Investitor:	Općina Cestica
Opći cilj:	Unapređenje uvjeta i kvalitete življenja
Planirana vrijednost:	HRK 7,0 milijuna
Vremenski plan	Projektiranje: <ul style="list-style-type: none"> • idejni projekt: III-IV kvartal 2021. • glavni projekt: I-III kvartal 2022. Realizacija : IV kvartal 2022 III kvartal 2023.

Područje djelovanja 3: Općinska uprava i komunalne usluge

NAZIV PROJEKTA	DIGITALIZACIJA OPĆINSKE UPRAVE	
Broj projekta:	PI – 3.1.	
Lokacija projekta:	CESTICA	
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT	
Opis:	<p>Digitalizacija općinske uprave i pružanja ruralnih usluga predstavlja program više projekata digitalne transformacije Općine u cilju stvaranja pretpostavki za ubrzanje ukupnog socio-ekonomskog razvoja na temelju koncepta "pametno selo". Općina će u razdoblju do 2027. godine pokrenuti nekoliko projekata povezane s uvođenjem digitalnih tehnologija u općinsku upravu te digitalizaciju usluga koje pruža općinska uprava. Projekte digitalizacije će pokretati Općina samostalno i u suradnji sa susjednim JLS</p>	
Opći cilj:	Digitalna transformacija i digitalizacija ruralnih usluga	
Planirana vrijednost:	HRK 7,0 milijuna	
Financiranje:	EU fondovi	
Vremenski plan:	Planiranje: I – III kvartal 2021. Realizacija: IV kvartal 2021. – IV kvartal 2027.	

NAZIV PROJEKTA	RAZVOJ „PAMETNE“ LOKALNE MOBILNOSTI
Broj projekta:	PI – 3.2.
Lokacija projekta:	OPĆINA CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	<p>Razvoj "pametne" lokalne mobilnosti, odnosno organiziranja lokalnog javnog prijevoza za povezivanje naselja unutar Općine, te s naseljima u susjednim općinama, je jedan od projekata unapređenja kretanja stanovnika, posebno roditelja, djece te starijih i manje pokretnih osoba od mjesta stanovanja do mjesta pružanja javnih, zdravstvenih, socijalnih i ostalih ruralnih usluga. Ovaj projekt će se također koordinirati sa susjednim JLS</p>
Opći cilj:	Poboljšanje kvalitete usluga koje pruža općinska uprava i razvoj novih ruralnih usluga
Planirana vrijednost:	HRK 5,0 milijuna
Financiranje:	EU fondovi / JLS / privatni ulagači (koncesionari)
Vremenski plan::	Planiranje: III – IV kvartal 2021. Realizacija: I– II kvartal 2022.

Područje djelovanja 4: Prostor, okoliš i energija

NAZIV PROJEKTA	PAMETNO UPRAVLJANJE OTPADOM
Broj projekta:	PI – 4.1.
Lokacija projekta:	OPĆINA CESTICA
Vrsta projekta:	GLAVNI PROJEKT
Opis:	Projekt "pametnog" upravljanja komunalnim otpadom je jedan od glavnih projekata digitalizacije komunalnih usluga koji bi obuhvatio: <ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje digitalnog sustava za praćenje razdvajanja komunalnog otpada • digitalizacija sustava mjerenja, obračuna i naplate Izgradnja stalnih reciklažnih dvorišta
Opći cilj:	Održivo upravljanje okolišem
Investitor:	ČISTOĆA d.o.o./ OPĆINA
Planirana vrijednost:	HRK 5,0 milijuna
Financiranje:	EU fondovi / JLS / koncesionar
Vremenski plan::	Planiranje: III – IV kvartal 2020. Realizacija: I– III kvartal 2021.

7 LITERATURA I IZVORI

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – *Upisnik poljoprivrednika*

ASCIMER – *Governance and implementation of Smart City projects in the mediterranean region, Project Package 1*, 30.1.2015. (Dostupno putem: <http://www.eiburs.ascimer.transytprojects.com>)

Aznar, M., Hoefnagels, H. (2019) - *Empowering small rural communities through heritage tourism*, Delivering Tourism Intelligence (Emerald publishing Limited), Vol. 11., No. 1., str. 49-60. (Dostupno putem: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S2042-144320190000011005/full/html>)

Državni zavod za statistiku – *Publikacije i statistika*

European Network for Rural Development – *Smart Villages – revitalizing rural services*

Europska komisija – *Strategija Europa 2020.*

Europska komisija – *Vodič za monitoring i evaluaciju*

Europska komisija (2016.) – *Flash Eurobarometar 432 - Preferences of Europeans towards Tourism* (Dostupno putem: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2065>)

Eremia, M., Toma, L., Sanduleac, M. (2017) – *The Smart City Concept in the 21st Century*, Procedia Engineering, Vol. 181, No. 1, str. 12 – 19.

Etzkowitz, H., Zhou, C. (2006) – *Triple Helix twins: Innovation and sustainability*, Science and Public Policy, Vol. 33, No. 1, str. 77 – 83. (Dostupno putem: <https://doi.org/10.3152/147154306781779154>)

Florida, R. (2002) – *The Rise of Creative Class*, Basic Books, New York

Giffinger, R., & Lü, H. (2015) – *The Smart City perspective: A necessary change from technical to urban innovation (first)*, Milano: Fondazione Giangiacomo Feltrinelli

Grain.org – *Agriculture 3.0 or (smart) agroecology?* (Dostupno putem: <https://www.grain.org/en/article/6280-agriculture-3-0-or-smart-agroecology>)

Hajibaba, H., Gretzel, U., Leisch, F., Dolnicar, S. (2015) – *Crisis – resistant tourists*, Annals of Tourism Research, Vol. 53, No., str. 1 – 19.

Institut za turizam – *Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj u 2017. godini* (Dostupno putem: http://www.iztg.hr/UserFiles/file/novosti/2018/TOMAS-Ljeto-prezentacija-2017-06_02_2018-FIN.pdf)

Kos, G., Klarić, Z., Feletar, P. (2014) – *Model vođenja cikloturističkih ruta na primjeru Bjelovarsko-Bilogorske županije*, Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja, Vol. 13, No. 26, str. 76-90.

McKinsey Global Institute – *Smart cities: Digital solutions for a more livable future* (Dostupno putem <https://www.mckinsey.com/industries/capital-projects-and-infrastructure/our-insights/smart-cities-digital-solutions-for-a-more-livable-future>)

Ministarstvo kulture – *Registar kulturne baštine*

Nam, T., Pardo, T. A. (2011) – *Conceptualizing Smart City with dimensions of technology, people, and institutions*. Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research (Dostupno putem: <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>)

Nam, T., & Pardo, T. A. (2011) – *Smart City as urban innovation: Focusing on management, policy, and context*, Center for Technology in Government – University at Albany (Dostupno putem: http://www.ctg.albany.edu/publications/journals/icegov_2011_smartcity)

Network of European Regions for Sustainable and Competative Tourism (NECSTouR) - *portal* (Dostupno putem: <http://necstour.eu/projects/charm>)

The World Travel & Tourism Council – WTTC (2019) – *Travel & Tourism Global Economic Impact & Issues 2019*

The World Travel & Tourism Council – WTTC (2019) – *Croatia – 2019 Annual Research: Key Highlights*

The World Travel & Tourism Council – WTTC (2019) – *Benchmark Report 2019 EU*

UNWTO (2019) – *International Tourism Highlights 2019* (Dostupno putem: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>)

UNWTO (2018) – *European Union Tourism Trends* (Dostupno putem: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419470>)

UNWTO (2018) – *Tourism and Culture Synergies*

SMARTA Mobility Program – *Report on rural Good Practices*

Smart Village Network – *portal* (Dostupno putem: <https://www.smart-village-network.eu/network>)

Strukturni fondovi – *portal* (Dostupno putem: <https://strukturnifondovi.hr/>)

8 POPIS SLIKA

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave.....	4
Slika 2: Integrirani pristup implementaciji.....	5
Slika 3: Zatvoreni krug zaostajanja ruralnih područja.....	6
Slika 4: Razvojni koncepti "pаметan grad" i "pаметno selo"	7
Slika 5: Hijerarhija strateških dokumenata u EU	8
Slika 6: Prioritetni sektori ulaganja ESI fondova u razdoblju 2014-2020.	9
Slika 7: Strateški ciljevi programskog razdoblja EU 2021.-2027	10
Slika 8: Nacionalni operativni programi za korištenje ESI fondova u razdoblju 2014-2020.	11
Slika 9: Zemljopisni položaj Varaždinske županije i položaj Općine u VŽ	13
Slika 10: Zaštićena područja Općine	18
Slika 11: Gospodarska zona Cestica – lokacija A.....	24
Slika 12: Kamp Cestica – vizualizacija projekta	27
Slika 13: Pokrivenost mobilnim pristupom Internetu naselja u Općini	31
Slika 14: Usporedna analiza razvojnih pokazatelja Općine i izabranih JLS	38
Slika 15: Ciljani pokazatelji socio-ekonomskog razvoja Općine do 2027. godine	41
Slika 16: Strateški razvojni koncept "Cestica – pametna općina 2027".....	42
Slika 17: Strateški model za provedbu plana "Cestica – pametna općina 2027"	43
Slika 18: Digitalni eko-sustav "pametne" općine.....	44
Slika 19: Segmentacija turista u panonsko-podunavskoj regiji.....	46
Slika 20: Strateški koncept razvoja turizma u Općini za razdoblje 2021-2027.	47
Slika 22: Model pripreme i provedbe implementacijskih projekata.....	52
Slika 23: Sustav planiranja i monitoringa provođenja plana razvoja i projekata.....	53
Slika 24: Model financiranja razvojnih projekata	55

9 POPIS TABLICA

Tablica 1: Županijske ceste	14
Tablica 2: Lokalne ceste	15
Tablica 3: Zastupljenost poljoprivrednih (ARKOD) parcela prema vrsti i naseljima Općine	23
Tablica 4: Najveća poduzeća i obrti u Općini prema poslovnim prihodima 2018.g.	24
Tablica 5: Turistički pokazatelji u 2019. g.	25
Tablica 6: Broj dolazaka i noćenja prema podvrstama smještajnih kapaciteta u 2019. g.	26
Tablica 7: Broj smještajnih jedinica i turističkih postelja prema vrsti smještajnih jedinica / objekata u 2019. g.	26
Tablica 8: Zaposlenost i nezaposlenost na dan 31.12.2019. godine.....	28
Tablica 9: Pregled udruga na području Općine.....	29
Tablica 10: Pregled zdravstvene, sportske, trgovinske i društvene infrastrukture	30
Tablica 11: Prihodi i rashodi proračuna Općine.....	33
Tablica 12: Pregled imovine i obveza Općine na dan 31.12.2019.	34